

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . . 10 kor. Félévre 6 „</p>	<p>Szerkeszti: DR. CHARMANT, OSZKÁR budapesti kir. közjegyző. Főmunkatárs: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ==== Budapest, Károly-körút 19.</p>
---	--	---

Tartalom: A váltóóvás reformja. — Az új svájci öröklési jog. — Felsőbirósági határozatok. — Ministeri rendeletek. — Lap-szemle. — Közlemények. — Külföld.

A váltóóvás reformja.

A váltóóvás reformja iránti mozgalom a külföldön az irodalomban és a törvényhozásban egyaránt tulajdonképen már évtizedek óta folyik. *Belgiumban* már 1872-ben történt az első újítás annak kimondásával, hogy az óvást pótolhatja az óvatolt személynek a váltóra vezetett, a bemutatást elismerő nyilatkozata; majd az 1876. május 12-iki törvénnyel megengedett, hogy oly helyeken, ahol közjegyző vagy bírósági végrehajtó nincsen, postahivatalnok vehesse fel az óvást; végül pedig az 1877. július hó 10-ki törvénnyel a közjegyzői óvás teljesen eltöröltetett és azóta a postaóvás általános alkalmazásban van. *Németországban* is, rögtön az 1848. évi váltórendtartásnak életbelépése után, de különösen a belga példa hatása alatt a hetvenes években, úgy kereskedői mint jogászi körökben gyakran hangoztatták a váltóóvás reformjának szükségét. Már 1879-ben szó volt a német birodalmi gyűlésben a postaóvás behozataláról; majd a 80-as években az óvásnak az óvatolt személy nyilatkozatával való pótlása, 1890-ben pedig az óvásnak egyszerűsítése és különösen magára a váltóra való vezetése iránt tettek javaslatokat. *Franciaországban* a képviselőkamara 1871-ben az óvási okmány rövidítése, 1890-ben pedig az óvás eltörlése iránti javaslatokat vetette el. *Olaszországban* 1882-ben és *Romániában* 1886-ban kimondatott, hogy az óvást pótolhatja az óvatolt személynek a váltó

bemutatásáról kiállított és kellő időben regisztrált nyilatkozata. A *skandináv* 1880. évi váltórendtartás pedig bevezette a váltóra magára vezetendő rövidített óvást, amiben az 1903. évi orosz váltótörvény is követte.

Ujabb és bennünket közelebből érdeklő stádiumba lépett azonban ez a mozgalom *Stranz* német ügyvéd és közjegyző fellépésével. Miután egy, 1902-ben az első német közjegyzői gyűlésen az óvás eltörlése iránt tett javaslata az ilyen „felforgató” indítványra elő sem készült gyűlés által egyhangúlag elvetetett, 1903-ban közzétette ugyanily irányzatú röpiratát,¹ melynek befolyása alatt nem kisebb tekintély, mint *Dernburg* a porosz urakházában 1904. február 11-én, egy az óvási órák szabályozásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmából, bizonyos fenntartások mellett ugyan, de szintén csatlakozott a „felesleges” óvás elleni óváshoz.² Ez hatott. Röviddel reá a porosz képviselőházban³ történtek ugyanily irányú felszólalások, melyekre azonban Schönstedt akkori igazságügyminister meglehetősen tartózkodóan válaszolt. Egész irodalom⁴ keletkezett aránylag rövid idő alatt és a napisajtóban is tárgyalatott a kérdés. Állást foglalt a Münchenben 1904. szeptemberben tartott harmadik német közjegyzői gyűlés is⁵ és *Weissler* hallei közjegyző előadása alapján a következő határozatokat hozta: 1. A váltóóvás, mint a visszkereset előfeltétele, fenntartandó, kivéve azon esetet, mikor a váltóbirtokosnak önmagánál kellene óvást emelnie. 2. A „telepített” és „fizetési helyiség” megjelölésével ellátott váltók közötti különböztetés elejtendő és óvás követelendő minden váltóra nézve, melyen az intézvényezettől különböző személy van fizetőnek kijelölve. 3. Az alsóbb postahivatalnokok mint óvatoló közegek mellőzendők. 4. Az óvás egy-

¹ *Dr. I. Stranz*: Ein Protest gegen den Wechselprotest. Berlin, 1903 Otto Liebmann.

² L. Zeitschrift d. deutschen Notarvereines 1904. évi folyamában 3. sz.-ban közölt beszédét.

³ L. u. o. 6. sz.

⁴ L. u. o. 6. sz. *Bernstein*: Abschaffung o. Reform d. Wechselprotestes. 12. sz. *Martinius*: u. arról. Továbbá: *Coulou* a Zeitschrift f. Notariat u. freiw. Gerichtsbarkeit in Oesterreich 1904. évi folyamában 118. 1. és *Cohn*: Der Kampf um den Wechselprotest, 1905. Berlin.

⁵ L. Zeitschrift d. deutschen Notarvereines 1904. évi folyam 10. sz.-ban és ezen lap 1905. évi 2. sz.-ban.

szerűsítendő: a) a váltómásolat mellőzésével, b) az óváskönyvbe való beírás eltörlésével, c) szélóvásoknál a rendőrségnél való tudakozódás elhagyásával.

Természetes, hogy a jogászi körökből kiindult mozgalomhoz a kereskedői körök is siettek csatlakozni, de, és ez jellemző, bizonyos tartózkodással a túlzó javaslatokkal szemben. A berlini kereskedői testület a birodalmi kancellárhoz 1904. szeptember 4-én intézett petíciójában csupán az eljárás egyszerűsítését, a facultativ postaóvást és az óvásnak a váltóbirtokos magánnyilatkozatával való pótolhatását kérte.

Azon régi tapasztalat folytán, hogy nálunk intézményeink hibái „az életben és a forgalomban” véletlenül mindig akkor szoktak „érezhetővé válni”, mikor odakünn Németországban a vonatkozó reformot hangoztatni megkezdik, — nem lephet meg, hogy ez a most vázolt mozgalom hozzánk is elhatott. A közel 30 éve Belgiumban alkalmazásban lévő postaóvás behozatalára mind- eddig nálunk nem gondolt senki. Most egyszerre azonban a „belga példa” hatni kezdett. A budapesti keresk. és iparkamarának mult évi november hó 9-én tartott teljes ülésében történt az első kezdeményezés, majd napvilágot látott az *Országos magyar kereskedelmi egyesülés* elé terjesztett és el is fogadott *előadói vélemény*,* mely az obligatorius postaóvásban concludál. Bármilyen messze áll ez a terv ezidőszerint a gyakorlati megvalósítástól, nem árthat, idején állástfoglalni az egész kérdésben és egyes felmerült javaslatokkal szemben, és reámutatni az ezek ellen szóló és megfontolásra érdemes szempontokra és ezek figyelmen kívül hagyásának veszélyeire, épen nem zárkozva el az igazán szükséges és helyes reformoktól, különösen, amennyiben azokkal minden felesleges formáság megszüntetése, az egész eljárásnak lehető egyszerűsítése és olcsóbbá tétele érhető el.

I.

A legradikálisabb javaslat mindenestre az óvás intézményének teljes *eltörlése*. Ezt a tételt állítja fel és támogatja az indokok egész sorával *Stranz* említett röpiratában. Az óvás a váltói visszkeresetnek, a jogi constructio szempontjából, nem okvetlenül szükséges előfeltétele. A kibocsátó és forgatók fizetést ígérnek az esetre,

*L. lapunk f. évi 1. számában ismertette és a Jogtudományi Közlöny m. évi 49. számában egész terjedelemben közölte.

ha az intézvényszerű nem fizet a váltóintézmény tartalma szerint. Minthogy pedig a váltó természetéből következik, hogy a váltóhitelezőnek kell felkeresnie a váltóadózt, aki nem is tudhatja, hogy a lejáratkor ki van a váltó birtokában: ennél fogva csak azt kell elismerni, hogy bemutatás nélkül nincs visszkereset, de nem azt is, hogy ez a bemutatás csupán az óvás ünnepélyes actusával volna bizonyítható, vagyis hogy óvás nélkül sem volna visszkereset. A legjobb bizonyíték emellett az, hogy az óvás el is engedhető. A történeti fejlődés is az óvás ellen szól, mely a váltónál későbbi keletű és eredetileg csupán a vásári váltóknál az intézvényszerű általi el nem fogadásból eredő visszkeresethez követeltetett meg. Csupán a formát tartották tehát meg, anélkül hogy az a fizetési visszkereset egészen elütő esetében a régi jelentőséggel bírna. Számos gazdasági szempont szól az óvás intézménye ellen. Elsősorban az aránytalanul magas költség, mely különösen kisebb helyekre szóló váltóknál elviselhetlenné válik s ezért arra vezet, hogy az ilyen váltók rendszerint telepíttetnek, ami éppen nem áll az egészséges hitelviszonyok és az egész váltóforgalom érdekében, hanem a váltó egész lényegével és rendeltetésével ellenkezik. A visszkötelezettek érdekében nem áll a bemutató sikertelenségének az óvással való tanúsítása, mert hiszen arról értesülniök sem kell s így a szükségbe került váltó beváltására intő jelt sem képez az óvás, hanem ennek sokkal inkább tesz eleget az előzők azon szigorú értesítési kötelezettsége, melyet az angol jog és újabban az orosz váltórendtartás (utóbbi az óvatoló közjegyző személyes kötelezettségének megállapításával) állítanak fel olyképp, hogy annak elmulasztása magának a visszkeresetnek elvesztését vonja maga után. Ehhez járulnak azután azok a végnélküli semmiségi okok, melyek az óvási kellékeknek szigorú magyarázása mellett, a legkisebb, akár íráshiba elkövetése esetében is, a valóban megtörtént bemutatás más módon való bizonyításának kizárásával a visszkeresetnek feltétlen elvesztését vonják maguk után*. Ily módon csak természetes, hogy a forgalom az óvás intézményével semmiképpen sincs megelégedve. Hogy az óvásra tényleg szükség nincs, annak legjobb példája az angol és amerikai jog, melyek belföldi váltókra az óvást egyáltalán elő nem írják, hanem a bemutatásnak bármi módon való bizonyításával is megelégednek.

Bármennyire szenvedélyes érvelés után azonban Stranz maga

* „Zeige mir einen Protest und ich zeige Dir seine Ungültigkeit“ (Bernstein).

sem teszi meg az utolsó lépést, hanem concret javaslataiban az óvás eltörlése helyett csupán oda concludál, hogy annak felvételét nem követeli meg, hanem a váltóbirtokosra bízva és a bemutatásnak bármily más perrendszerű eszközzel való bizonyítását is megengedi. Sőt egy további eventualis indítványa a mai óvás elengedése helyébe az óváskikötés lehetőségét teszi oly értelemben, hogy az óvás a visszkeresetnek csupán akkor előfeltétele, ha a kibocsátó vagy valamely forgató, vagy a telepített váltó elfogadója az aláírás alkalmával azt „óvással“ vagy „költséggel“ vagy hasonló kifejezésekkel kikötötték. Tehát nem mint ma, az óvás a szabály és annak elengedése a kivétel, hanem éppen fordítva.

*

Tényleg azok az érvek, melyek az óvás eltörlése mellett felhozni szoktak és amelyeknek első kimerítő és rendszeres összeállítását találjuk Stranznál, meggyőző erővel nem bírnak és az óvásnak, mint a bemutatás kizárólagos bizonyító eszközének fenntartása mellett szóló ellenérvek sokkal súlyosabban esnek a latba. Az óvás szüksége igenis a kibocsátó és forgatók váltói kötelezettségének lényegéből folyik. Mert minden váltókötelezettség írásbeli. (Scripturobligatio). Míg azonban az elfogadó váltókötelezettsége magában a váltólevélben testesül meg, addig a visszkötelezettek váltókötelezettségének egy további előfeltételét a bemutatás képezvén, annak írásbeli megtestesüléséhez a bemutatást tanúsító *okirat* is szükséges. Amint a bemutatásnak más módon való bizonyítását is megengednők, a váltókötelezettség elvesztené írásbeli jellegét, csakúgy, mintha például a fizetési idő máshonnan volna megállapítható, mint magából a váltóból. Miután pedig nemcsak bemutatás, hanem bizonyos időpontban való bemutatás szükséges a visszkereset fenntartásához, ennél fogva, amint arra még alább vissz térünk, az óvásnak bármilyen „privatdeclaratio“-val való surrogálása mellőzendő, mert a kelet valódiságának biztosítására még mindenütt *közokiratot* írtak elő.

Különben pedig nem a jogi constructio, hanem a gyakorlati szempontok a lényegesek, ezek pedig a bemutatásnak más módon való bizonyíthatóságát kizárják. A bizonyítási kötelezettséget kétségtelenül a váltóhitelezőre kellene tolni, amint az angol jogban is, az óvás kötelező voltának mellőzésével, ez a szabály. Ámde elképzelhető-e, hogy tanukkal vagy más módon sikerülhetne ez a bizonyítás? Hiszen a leglényegesebb a váltó azonosságának a kér-

dése, már pedig tanuk csak nem emlékezhetnek a váltó teljes tartalmára! És az a bank, mely egy napon a váltók egész tömegét mutatja be, miképen biztosíthatja magának a bemutatásnak esetleg szükségessé váló kellő bizonyíthatását? Így azután csak természetes, hogy Angliában a bankok a nem honorált váltókat kivétel nélkül mégis közjegyző által óvatoltatják. Ezzel az angol példára való hivatkozás is elesik, eltekintve attól, hogy ott az óvást némileg pótolja az összes előzőknek a visszkereset fenntartásához okvetlenül szükséges értesítése* (kötelező notificatio) és hogy az angol példákkal egyáltalán óvatosan kell bánni.** Az angol váltóforgalomban az egész continensen szükségesnek tartott szigorú formák ismeretlenek. Az angol „váltó“ a mi fogalmaink szerint nem is az, hanem egyszerű utalvány. Sem váltóclausula, sem keltezés, fizetési hely nem szükséges, kamat és részletkikötések megengedettek stb.

A bemutatásnak más módon, mint óvással való bizonyításával felmerülő lehetetlen állapotok azonban akkor sem szünnének meg, ha csatlakoznánk azon javaslatához, hogy a bemutatás, mint a jogok érvényesítésére szolgáló természetes eljárás, megtörténtnek feltételeztessék és az ellenkezőnek bizonyítása legyen kötelező.*** Minden visszkeresett ugyanis kénytelen lenne a bemutatás meg nem történetének kifogásával élni, mert hiszen nem tudhatja, hogy tényleg megtörtént-e az és hogy az ő előzője azután, aki ellen visszkeresetével fordul, nem fog-e ezen kifogással élni? Miután pedig más bizonyítás alig képzelhető, mindig arra kerülne sor, hogy a váltóbirtokosnak az eskü kináltatik meg. Már most ki és hogyan erősítheti meg esküvel a bemutatást és pedig egy bizonyos váltó bemutatását péld. egy banknál, melynek váltói tömegesen lesznek naponként bemutatva?

Nyilvánvaló ezek szerint, hogy amíg a bemutatás a vissz-

* Ennek esetleges behozatala ellen pedig sokat lehet felhozni. Nem volna értelme, hogy az óvás terhének megszüntetése céljából egy másik, szintén költséges terhet rójunk a váltóbirtokosra. Miért veszítse el a visszkeresetet a váltóbirtokos, mikor az értesítés elmulasztásából az előző nem szenvedett kárt? Miért kellessen nyugtalanítani az előzők egész sorát, akikre talán nem is kerül sor? És mit kellessen a kelet nélküli forgalmányoknál tenni?

** „Ein Land der Rätsel und Unbegreiflichkeiten“ (Weissler).

*** *Pallaske* a Deutsche Juristenzeitung 1905. évfolyamában 851. l.

kereset előfeltétele, — már pedig váltójogunk egész felforgatásával járna ennek megváltoztatása, — addig óvás nélkül *sincs visszkereset*.

Ehhez járul, hogy az óvás nemcsak a perben, hanem már előbb is a bemutatás legkitünőbb bizonyítéka; azt, hogy a váltó szükségbe került, kétségbevonhatlanul megállapítja és ezért a visszkereseteket arra indítja, hogy a váltót a per bevétele nélkül beváltásuk, míg különben, már csak az előző elleni visszigényük biztosítása szempontjából, ragaszkodniok kellene a bemutatásnak perben történt bizonyításához. Az óvás tehát sok pernek megakadályozója és ezzel a költségességre való hivatkozás is megdől. Mert nyilvánvaló, hogy a perköltség mégis csak jobban nyomja a váltóadó, mint az aránytalanul csekélyebb óvásköltség. Az, hogy utóbbi utazási stb. költség által fokozódnék, a legritkább esetekben fordul elő és telepítés által mindig kikerülhető. Kis helyeken és viszonyok között pedig a váltóra szükség nincs és az más hiteleszközökkel pótolható.

Az óvás a fizetés kikényszerítésének is hathatós eszköze; az óvatolt személyt, kereskedői hitelének érdekében, a fizetése képtelenség hiteles megállapításának megelőzése végett, a váltó beváltására indítja.*

Mindezen előnyök mellett szólnak, hogy a bemutatás kötelező okiratszerű megállapítása, vagyis az óvás intézménye fenntartassék.

II.

További kérdés azután, melyet már fentebb jeleztünk, vajjon ezen megállapításnak nemcsak okirat-, de közokiratszerűnek is kell-e lennie?

Hivatalos vagy magánóvás? A váltói kötelezettség írásbeli jellege utóvégre akkor is megőriztetnék és a bizonyítási nehézségek azzal is elkerültetnének, ha az, akinél a váltó bemutatandó, ennek megtörténtét a váltónak aláírásával tanusítaná. Ez az u. n. *privat-declaratio* intézménye, melynek nyomait már a XIV. században a francia és olasz vásári váltóknál találhatni és amely ma Belgiumban, Olaszországban és Romániában élő jog oly értelemben, hogy ha megtörtént, az óvás felvételét feleslegessé teszi. Épen a tett gyakorlati tapasztalatok azonban igazolják azon kifogásokat, melyek

* „Une espèce de note d'infamie“, „Signe de gêne“, „Il agit surtout par voie d'intimidation“.

ezen rendszer ellen kezdettől fogva felhozattak. Belgiumban ugyanis úgy értesülünk a *privatdeclaratio* az esetek alig 10—15%-ában lép az óvás helyébe, Olaszországban pedig el van ismerve már, hogy ez a *declaratio* a *praxis*ban holt betű maradt.* És ez csak természetes. Az első, ami ellene szól, az aláírás valódiságának letagadhatása, amire a visszkeresettek, már visszigenyeik biztosítása szempontjából, hajlandók lesznek. Igaz, hogy utóvégre a váltóaláírás valódiságát is tagadni lehet. Ámde a különbség igen nagy, mert az egyes váltói kötelezettségek önállóságánál fogva, a visszkeresettek kötelezettsége az elfogadó aláírásának valódiságától független, ellenben a bemutatást elismerő aláírás hamisságának kiderülésével az összes visszkeresetteknek, sőt a telepített váltónál még az elfogadónak váltói kötelezettsége is megdől.

Továbbá, amint épen a tapasztalat bizonyítja, nem valószínű, hogy a váltóadósok hajlandók lesznek fizetéképtelenségüket sajátkezüleg tanusítani. Erre őket az a Stranz-féle javaslat is alig fogja indítani, hogy az aláírás megtagadása esetében az elfogadó kötelezettsége $\frac{1}{3}\%$ váltódíjjal emeltetnék. Teljesen megtagadja pedig ez a rendszer a szolgálatot akkor, ha az óvatolandó személy nem találtatott otthon, valamint halál és szélóvás esetében.

Végül ellene szól a *collusio* veszélye. Az elfogadó és a váltóbirtokos összejátszva a bemutatást könnyen visszakeltezhetik. Ezt csak az olasz regisztrálási rendszerrel lehet kikerülni, ami viszont arra vezet, hogy az óvás körülményességei és költségei helyébe a regisztráló hivatalhoz való eljárás terhe és költsége lép.

Megemlítendő itt még az a javaslat, melyet legújabbban a berlini kereskedelmi testület tett. A *privatdeclaratio* oly szabályozását tartják ugyanis előnyösebbnek, mely szerint nem az óvatolt, hanem az óvatoló személy tanusítaná a váltón a bemutatást. Ez a rendszer nem szorul bővebb czáfolásra. Régi szabály, hogy „*scriptura non probat pro scribente*“.

Mindezek szerint az óvásnak más, mint valamely közokirati formája el nem képzelhető.

III.

Ennek elismerése mellett, a ma érvényben lévő közokirati formának, a közjegyzői óvásnak gyökeres egyszerűsítése iránt régi időktől fogva történnek javaslatok. Nevezetesen a külön okmány

* *Vivante*: Trattato di diritto comm. 176. l. „lettera morte“.

felvétele és mindannak abban való felsorolása helyett, amit ezen okmányban a ma érvényben lévő váltórendtartások szerint (l. a mi váltótörvényünk 99. §-át) magában foglalnia kell: egyszerűen a váltón magán való, keltezett és aláírt tanusítását kívánják annak, hogy a váltó kinek, hol és mikor lett fizetés vagy mivégett bemutatva. Először lépett fel ezzel az indítvánnyal *Makower** és az első német közjegyzői gyűlésen *Bernstein*, legújabbban pedig a harmadik német közjegyzői gyűlésen *Wagner* bécsi közjegyző is csatlakoztak ahhoz. A *skandináv* és az új orosz váltórendtartások pedig már tényleg kötelezően előírják, hogy az óvás magára a váltóra, vagy annak h. másolatára irandó, ugyszintén a *belga* postaóvás, melyre alább rátérünk, egy a váltóra ragasztott allonge-ból áll.

Ezzel elsősorban mindazon kételyek, melyek az érvényesített és az óvatolt váltó azonossága tekintetében felmerülhetnek, teljesen kizáratnak még egészen azonos szövegű váltóknál is. Mindazon viták, melyek azon kellék körül, hogy az óvásnak a váltó és minden hátirat és megjegyzés hű mását kell magában foglalnia, elesnek, mert nem az óvás tartalmazza a váltómásolatot, hanem a váltó az óvást. Pedig igen gyakran épen innen erednek, egy hibásan leírt név, tollhiba stb. folytán az érvénytelenségi esetek. Óvatolt, tehát szükségbe került váltók továbbadása olyanoknak, akik erről nem tudnak, megakadályoztatik. Azok a viták, vajon egy nem keltezett utóforgatmány óvás előtt vagy után tétetett a váltóra, elkerültetnek. Az óvás elvesztése a váltó nélkül kizáratik. Az az elv is, hogy a váltói kötelezettség hordozója a váltólevél, csak így érvényesül teljesen, midőn a visszkeresettek váltókötelezettségének előfeltételét képező bemutatás is magában a váltóban testesül meg. Mindez amellet szól, hogy az óvás helye a váltón van.

Ami azután ezen óvás tartalmát illeti, az a legszükségesebbre szorítkozhatik és számos mai kellék mint felesleges, elhagyható. Nevezetesen azon személyek megnevezése, akik részére és akik ellen az óvás felvételre (*Bernstein*). Az első feleslegessé válik, ha a kibocsátó és minden forgató a váltó birtoka által felhatalmazottnak tekintetik arra, hogy a teljesítést követelhesse és nemteljesítés esetében óvást vehessen fel. Ily módon az adósnak nem kellene vizsgálnia a váltóbirtokos legitimitatióját és az óvás nem válna érvénytelenné, ha péld. a váltóbirtokos a visszaváltott váltón a

* L. Goldschmidt Zeitschrift f. Handelsrecht, 1893. 41. kötet 361. és kk. 11.

saját és a későbbi forgatmányokat törölni elfelejtette. Ezen egyszerűsítés nem áll az igazi váltóhitelező érdekeivel ellentétben, mert az esetek túlnyomó többségében a váltó birtokosa, még ha az utolsó forgatmány nem is szól az ő nevére, az igazi váltóhitelező, és ha nem volna az, a legitimatio mai szabályai sem biztosítják az igazi váltóhitelezőt a váltó jogtalan beszedése ellen, miután a tényleges birtok folytán a birtokos abban a helyzetben van, hogy megfelelő törlések által legitimációját helyreállithassa. Úgyszintén felesleges az óvatolt személy megnevezése, önként értetődően, hogy az mindig az intézvényezett, ha pedig a váltón ettől különböző személy van fizetőnek kijelölve, utóbbi lesz és így csupán annak a személynek megnevezése szükséges, akinek (meghatalmazottnak, alkalmazottnak stb.) a váltó tényleg bemutatva lett.

Kétségtelen, hogy az óvás helye és tartalma tekintetében tett ezen egyszerűsítő indítványok mellett igen sok szól és az óvás esetleges reformjánál azok mindenesetre megfontolandók és részben megvalósítandók is lesznek. Ami azonban különösen az óvásnak a váltóra való írását illeti, eltekintve a minden egyszerűsítés daczára felmerülhető technikai nehézségektől, meggondolandó a váltójog nagymesterének, *Grünhutnak* az a kifogása, hogy ez az eljárás a váltó hitelének árt, amennyiben az ilyen váltót tovább adni azután alig lesz lehetséges. Továbbá vannak esetek, mikor az óvásra külön van szükség és azt a váltó birtokosa egy harmadiknak kiadni köteles. (L. a mi váltótörvényünk 58. § esetét.) És egyáltalán alig hisszük, hogy ezen újításnak előnyei a gyakorlatban tényleg oly nagyok volnának, különösen pedig hogy ezzel az egész intézmény egyszerűsítése és olcsóbbá tétele iránt, felmerült kívánságoknak igazán elég volna téve.

Már sokkal inkább a lényegbe vágna, ha nem állnánk meg az ugyan egyszerűsített, de mégis teljes óvásnak a váltóra való írásánál, hanem egy lépéssel tovább menve, az angol u. n. *noting* rendszerét fogadnók el, melyből tulajdonképen az egész Makower-Bernstein-féle javaslat ered. Angliában ugyanis a belföldi váltókat, melyeknél, mint előadtuk, az óvás nem kötelező, a bankok a lejárat napján, ha nem honoráltatnak, óvatoltatják ugyan, de nem teljes törvényszerű óvás felvételével, hanem csupán oly formában, hogy a közjegyző a váltóra vagy egy toldatra csupán nevének kezdő betűit, a keletet és költség számlát írja, az általa vezetett jegyzéknek sorszámára való hivatkozással, tehát tulajdonképen csak feljegyzi

a felveendő óvás adatait (the noting for protest), magát az óvást pedig újabb megkeresésre, de az eredeti kelet mellett csak akkor veszi fel, ha a váltó tényleg nem váltatik be és a perben a bemutatást bizonyítani kell. Különben hasonló eljárás Németországban is ismeretes volt a XVII. században.

Ezen rendszer egyetlen előnye csupán az, hogy utólagos fizetés esetében feleslegessé teszi az óvás felvételét s így ennek költségei ily esetekben megtakaríthatók lesznek. Egyébként azonban mindazon kifogások, melyek az óvás ellen egyáltalán, nehézkesség és költség szempontjából felhozhatók, annyival inkább változatlanul fennállanak, mert a noting a tulajdonképeni óvást semmiképen sem pótolja, annak törvényes hatálya egyáltalán nincs.* Ehhez járulnak azután ezen rendszer specialis hátrányai. Főleg az, hogy gyakori alkalmazása veszélyezteti a váltói kötelezettségek teljesítésének pontosságát és tulajdonképen moratorium hatályával bír. Végül a noting a közokirati óvás kötelező voltának alapelveivel egyáltalán nem fér össze, mert az egyszerű feljegyzés nem biztosítja a bemutatásnak a kellő időben való szabályszerű bemutatását.

H. Sz.

(Befejezése következik.)

* „is a mere memorandum but per se it is of no legal effect“ (Smith).

Az új svájci öröklési jog.

(Folytatás.)

III. Törvényes öröklés.

1. §. *A rokonok öröklése.* Törvényes öröklési joggal bírnak elsősorban az örökhagyó vérrokonai. Elvileg törvényes és törvénytelen rokonság között különbség nem tétetik és a rendelkezések változatlanul állanak, akár házasságban, akár házasságon kívül történt nemzésen alapszik a rokonság. Az anyai rokonságban ez alól kivétel nincs. (488. § 1.) Az atyai rokonságban azonban a törvényes öröklési kapcsolat előfeltétele, hogy az atyai származás bírói ítélettel vagy elismeréssel megállapítva legyen (488. § 2.); korlátozása pedig, hogy azon esetben, ha törvénytelen rokonok ugyanazon törzshöz tartozó törvényes rokonokkal osztozkodnak, a törvénytelen örökös vagy leszármazója csupán feleannyit kap, mint a törvényes örökös vagy leszármazója. (488. § 3.) A törvényes gyermekekkel egy tekintet alá esnek a törvényesített gyermekek, akár utólagos házasságkötéssel, akár hatósági engedéllyel történt a törvényesítés. Semmis házasságból született gyermekek szintén törvényes gyermekeknek tekintetnek, akár jóhiszemű volt mindkét házastárs (matrimonium putativum) akár nem. (155. §.) Az örökbefogadott gyermek és leszármazói magával az örökbefogadó személylyel, de nem annak rokonságával szemben ugyanazon törvényes öröklési joggal bírnak, mint a törvényes és vérszerinti leszármazók. Ellenben az örökbefogadónak és rokonságának az örökbefogadott után nincs törvényes öröklési joga. (490. §.) Megjegyzendő azonban, hogy házas egyén csupán házastársának beleegyezésével fogadhat örökbe (291. § 1.) és hogy az örökbefogadás alkalmával az örökjog tetszésszerű megállapítás és korlátozás tárgyát képezheti a köteles részre való tekintet nélkül. (293. § 3.) Az örökbefogadott a saját vérrokonságával változatlan törvényes öröklési kapcsolatban marad.

A törvényes öröklési kapcsolatban álló rokonok öröklésre való jogosultságának sorrendje, vagyis a törvényes öröklési rend tekintetében a *törzsrendszer* (parentalis rend) elve szolgál alapul, vagyis nem az az irányadó, hogy ki áll legközelebb az örökhagyóhoz, hanem az, hogy ki áll legközelebb ahhoz a közös felmenőhöz, akitől az örökhagyó és az örökösök származnak. Eszerint az örökhagyó rokonsága körökre, u. n. parentelákra vagy törzsekre oszlik.

Az első kör azokból áll, akiknek elődje maga az örökhagyó (*leszármazók*); a második csoportot képezik az örökhagyó szülői, az örökhagyó testvéreivel és ezek leszármazóival (*szülői törzs*); a harmadik csoportot az örökhagyó nagyszülői, a szülők testvéreivel és ezeknek leszármazóival (*nagyszülői törzs*); a negyedik csoportot az örökhagyó szépszülői, a nagyszülők testvéreivel és ezeknek leszármazóival (*szépszülői törzs*) stb. A későbbi csoport csak akkor örököl, ha az előző csoporthoz tartozó rokon nincs. Mindegyik csoportban pedig az elhunyt közelebbi rokon helyébe az ettől leszármazó távolabbi rokon lép (képviselési rendszer), úgy hogy az örökhagyóhoz való ízközelség egyáltalán nem határoz. * A vagyon minősége, nevezetesen szerzeményi vagy öröklött volta pedig szintén nem okoz különbséget. Többes rokonság többszörös örökrészt állapít meg, amennyiben ha valaki öröklésre hivatott több ágon foglalt helyet, mindegyiken megkapja az őt illető örökrészt. Ehhez képest a rokonok öröklése közelebbtől következőképpen alakul:

a) Legközelebbi örökösök a gyermekek. Több gyermek között az osztály egyenlő, a mezőgazdasági és egyéb iparüzemekre vonatkozó kivételes intézkedések fentartásával. Azon gyermekek helyébe, akik az örökhagyó előtt haltak el, leszármazóik lépnek, akik törzsenként, a törzsön belül pedig fejenként egyenlő arányban örökölnék. Az unokákra tehát minden fokon az jut, ami felmenőjükre, a törzselődre jutott volna. (Törzsszerű osztály 484. §.)

b) Ha örökhagyó után leszármazó nem maradt hátra, az örökség a szülői törzsrre száll. A szülői törzsben az örökség apa és anya között két egyenlő részben oszlik meg. Azon szülő helyébe, aki örökhagyó előtt elhalt, leszármazói lépnek és pedig szintén minden fokon törzsenként és fejenként egyenlő arányban, a leszármazók öröklésének (l. fentebb) szabályai szerint. Ha az elhalt szülő után leszármazó sem maradt hátra, az egész örökség a másik szülőre illetve leszármazóira száll. (485. §.) Örökhagyó testvérei tehát csak a szülők révén, a testvérleszármazók csak a testvérek révén örökölnék stb.

* Ugyanez a tiszta törzsrendszer kapcsolatban a képviselés elvével képezi nálunk is a szerzeményi vagyonban való törvényes öröklési rendet. A polg. tkv. tervezete is ezt a rendszert fogadja el, de csupán a szépszülői törzsig viszi keresztül, ellenben már a szépszülői ivadékok közül csupán az örököl, aki legközelebbi ízen rokona az örökhagyónak, tehát az ízközelség elve az irányadó. (1809. §.) Ugyanígy német ptk. 1928. §.

c) Ha örökgyó után a szülői törzshöz tartozó rokon egyáltalán nem maradt hátra, az örökség a nagyszülői törzsre száll. Az örökség az atyai és anyai oldalon lévő nagyszülők között két egyenlő részben, mindegyik ágbeli nagyatya és nagyanya között pedig ismét két egyenlő részben oszlik meg. Ha tehát mind a négy nagyszülő életben van, mindegyik egy-egy negyedrészt kap. Ha valamelyik örökgyó előtt elhalt, helyébe leszármazói lépnek; szintén minden fokon törzsenként és fejenként egyenlő arányban. Ha az atyai vagy anyai oldalon valamely elhalt nagyszülő után leszármazó sem maradt hátra, örökrésze az ugyanazon ágbeli másik nagyszülőre illetve leszármazóira száll. Ha pedig az atyai vagy anyai oldalon mindkét nagyszülő leszármazó nélkül halt el örökgyó előtt, az egész örökség a másik ágbeli nagyszülőkre száll. (486. §.)

d) A nagyszülői törzsszel a vérrokonok öröklési jogosultsága bezáródik. Az örökgyó szépszüleit azonban megilleti azon örökrész életfogytiglani haszonélvezete, mely leszármazóikra szállott volna, ha az örökség megnyílásakor életben lettek volna. Az örökgyó előtt elhalt szépszüleők helyébe pedig a tőlük származó nagyszülői testvérek lépnek. (487. §.)

2. §. *A házastárs öröklése.* Az örökgyó hátramaradt házastársát leszármazók mellett az örökség felének életfogytiglani haszonélvezete illeti. (489. § 1.) Emellett a gyermekek nagykörtségéig azok örökségét is haszonélvezi szülői hatalmánál fogva. (320. §.)

A szülői törzsből való rokonok mellett az örökség egynegyed-részt tulajdonul, háromnegyed-részt életfogytiglani haszonélvezetül; a nagyszülői törzsből való rokonok mellett az örökség felét tulajdonul, felét pedig életfogytiglani haszonélvezetül kapja a túlélő házastárs. (489. § 2.)

Végül ha nagyszülői rokon sem maradt, kizárólagos örökös a házastárs. (489. § 3.)

Uj házasság kötése nem szünteti meg a haszonélvezetet. A haszonélvezet biztosításának és esetleg járadékkal való megváltásának kérdései a magánmegállapodásnak tartatnak fenn.

3. §. *A közösség öröklése.* Ha örökgyó után örökös egyáltalán nem maradt, az örökség, — esetleg a szépszüleők, vagy nagyszülői testvérek haszonélvezetével terhelve, — azon kantonra száll, melyben örökgyónak utolsó rendes lakhelye volt, vagy

azon községre, melyet a kantoni törvényhozás jogosultnak kijelölt. (491. § 1.)

Fentartatik emellett a kantonoknak, örökségi adó vagy való-ságos öröklési jog alakjában a közösségnek az örökségben való további részesítést is biztosítani. (491. § 2.) Ezen utóbbi fentartás folytán tehát az örökgyó legközelebbi rokonai, leszármazói és házastársa mellett is juttathatnak az egyes kantonok a közösségnek egy bizonyos örökrészt, melynek egyedüli korlátját a leszármazók és házastárs köteles része képezi. Ezen rendelkezésnek méltatását l. már fentebb (I. Alapelvek). —er.

(Polyt. köv.)

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

97. Az A. alatti közjegyzői okiratban közadós határozottan elismerte, hogy neje nek a felperesnek 15,000 K női hozományát 1903. május 11-én történt egybekelésük után hiány nélkül átvette s annak bármikori felhívásra a felperes részére való visszafizetésre kötelezte. Minthogy a csódtömeggondnok a hozomány átadására és átvételére vonatkozóan közadós és neje a felperes közt létrejött ügyletet a csódtörvény I. Rész III. fejezete alapján kifogás alakjában meg nem támadta, és minthogy az 1886: VII. tcz. 21. §-a értelmében a hozomány átvételéről kiállított ily elismervény, ha az mint a jelen esetben, a házasság megkötése után 3 hónapon belül keletkezett, harmadik személyekkel szemben is bizonyítékot képez, ennél fogva alperest terhelte az A. alatti közokirat állítólagos valótlan tartalmának, jelesen a hozomány át nem adásának a bizonyítása és nem megfordítva, a felperest a hozomány kiszolgáltatásának igazolása. Tekintve azonban, hogy alperes az érintett közokirat megjelölt tartalma valótlanságának a bizonyítását meg sem kísérelte s így az A. alatti közokirattal bizonyított az a döntő körülmény, hogy közadós a keresetileg követelt hozományt tényleg kézhezvette, valónak fogadandó el: a kir. tábla ítélete ezen okokból helybenhagyandó volt. (Curia 1906. január 30. 291/1905 sz.)

Hagyatéki eljárás.

98. A végrendeleti végrehajtó ugyan csupán tiszténél fogva nincs hivatva a hagyatéki vagyron kezelésére, a felforgó esetben azonban néhai K. K. és neje M. Gy.-t nemcsak végrendeleti végrehajtójuknak nevezték, hanem őt az osztály megtörténtéig az

összes vagyon kezelésére is kirendelték. Ettől eltérő intézkedés később sem történt egyikök részéről sem, a végrendeleteket a zárlatot kérők egész terjedelmükben elfogadták, a végrendeleti végrehajtó a vagyon kezeléséhez ragaszkodik, a kezeléstől tehát alapos ok nélkül megfosztani nem lehet s ilyen ok, mely egyben a zárlat elrendelésére is alapul szolgálna, nem bizonyított. A végrendeleti végrehajtó ugyanis az 1894: XVI. t.-cz. 3. §-a szerint jogosítva van ugyan a hagyatéki eljárás megindítását kérni, ez azonban nem kötelessége s ebbeli jogát a többi örökös az eljárás megkérésében egyáltalában nem korlátozza, egyébként az eljárás már folyamatban is van, továbbá a vagyonkezelő végrendeleti végrehajtó megbízhatósága vita tárgyává sem tételt, sőt a néhai K. K. hagyatéki tárgyalása alkalmával az összes érdekeltek részéről külön ki is emeltetett, ennél fogva az a körülmény, hogy az örökgyógyó halálától a zárlati kérvény beadásáig (1905. május 29—július 6.) eltelt néhány hét alatt, melyből jelentékenyebb időt betegsége miatt fürdön kellett töltenie, a hagyatékot nem leltározatta, lényeges mulasztásnak nem vehető, annál kevésbé, mert a közös vagyon a férj halálakor leltározatott. Az sem ok a zárlat elrendelésére, hogy egyik hagyatéki ingatlant még az örökgyógyóval kötött szerződés alapján bérben bírja, mert ez a bérlet lejártáig tisztével nem összeférhetetlen, módjában állván az örökösöknek, hogy úgy eme ingatlan, mint általában a hagyatéki vagyon kezelését ellenőrizték és végrendeleti végrehajtót esetleg felelősségre vonhassák. Emellett az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a jelentékeny értékű vagyon zárlati kezelése mindenestre jelentékenyebb költséget okozna, mint a végrendeleti végrehajtó kezelése, továbbá hogy az örökösök egy része a zárlatot ellenezte. Mindezeknél fogva és mert valószínűvé nem tételt, hogy a hagyatéki vagyon zárlat nélkül elrejtés, elidegenítés vagy rongálásnak volna kitéve (1894: XVI. t.-cz. 90. §), nincs ok arra, hogy az örökgyógyónak a vagyonkezelés tekintetében a végrendeletben megnyilvánult akarata ne teljesíthessék, miért is a zárlati kérelmet el kellett utasítani. Az elsőbíróság ama rendelkezése, hogy a leltározás teljesítésére a budapesti V. ker. kir. járásbíróságot kereste meg, az 1894: XVI. t.-cz. 37. §-a szerint általában szabálytalan ugyan, azonban figyelemmel a törvényhely utolsó bekezdésére, mégsem tekinthető olyan lényeges szabálysértésnek, mely a megkeresett bíróságnak az iratok közt levő 1905. V. XIII. 1841. sz. a. már megtett intézkedésének hatályon kívül helyezését szükségessé tenné. (Budapesti kir. tábla.)

A felfolyamodás hivatalból visszautasított, mert a perreutasítás esetének beállta előtt az 1894. évi XVI. t.-cz. 90. §-a alapján kérelmezett zárlat elrendelése kérdésében közölt másodbírósági végzés nem tartozik ama végzések közé, melyek ellen a felhívott törvény 124. §-ának rendelkezése további felfolyamodást enged. (Curia 1906. február 8. 208. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

99. Miután a kereskedelmi törvény a csendes társaságot s illetve a csendes társ fogalmát nem ismeri, az, aki csendes társként lép be valamely társaságba és abba betétet hoz, úgy tekintendő, mint a betéttársaságnak oly kültagja, aki elmulasztotta magát bejegyeztetni. Ennél fogva felperes a kereskedelmi törvény 1. §-ában felhívott általános magánjog szabályai alapján a társaságba befizetett 3000 korona összegnek visszaadását nem követelheti, hanem esetleg azt követelhetné, hogy a részesedésnek megfelelő vagyonérték neki kiadassék, amiből folyik, az ezzel ellenkező kereseti kérelem jogos alappal nem bír. (Curia 1906. január 16. 212. sz.)

*

100. Helyes az elsőbíróságnak abbeli álláspontja, hogy „Mezőgazdasági hitelbank részvénytársaság“ elnevezés alatt a forgalomban elfogadott rendes szóhasználat szerint nagyobb szabású pénzintézetet értenek, mint amilyen egy 100,000 K alaptőkével megalakult részvénytársaság lehet és így a bejegyezni kívánt czég-szöveg azért nem felel meg a részvénytársaságokra is kiterjedő czégvalódiság iránti követelménynek, mert a forgalomban lényegesnek tartott körülmény tekintetében tévedés okozására alkalmas. (Budapesti tábla 1906. január 4. 3297/905 sz.)

*

101. Ha az alapszabályok szerint a közgyűlés egybehívását a közgyűlés előtt 8 nappal kell közzétenni, úgy szükséges, hogy a 8 nap a hirdetés közzétételének napjától a közgyűlés napjáig, tehát már a közgyűlés napja előtt letelt legyen. (Budapesti tábla 1906. január 18. 5. sz.)

*

102. A kir. ítélőtábla az elsőbíróság végzését megváltoztatja. B. Gyula kérvényzöt czégének bejegyeztetése iránti kérelmével amiatt, hogy czégében saját polgári neve mellett a „G.-féle könyvkereskedés“ toldást kívánja használni, elutasíthatónak nem találja és az elsőbíróságot további szabályszerű eljárásra utasítja. A kérvényező felfolyamodásában maga sem vonja kétségbe, hogy a „G. Károly könyvkiadó vállalata“ czég nem töröltetett, hanem továbbra is fennáll és hogy a kérvényező a „G. Károly könyvkiadó vállalata“ czég egész üzletét nem szerezte meg, hanem annak csak könyvkereskedési ága ruháztatott reá át. A 3% alatt hiteles alakban bemutatott nyilatkozatból pedig kitűnik, hogy a „G. Károly könyvkiadó vállalata“ czégű közkereseti társaság tagjai czégüket nem ruházták át a kérvényezőre, hanem csak azt engedték meg neki, hogy a tőlük megszerzett könyvkereskedésnek saját polgári neve alatt folytatni kívánt czégét a „G.-féle könyvkereskedés“ toldattal használhassa. Ennél fogva üzlet-átruházás és

ezzel kapcsolatos cégátruházás esete fenn nem forogván, a K. T. 17. §-ának rendelkezése jelen esetre alkalmazást nem nyerhet.

Mindemellett mégis jogos az a kérelem, hogy kérvényező cégeül a „G.-féle könyvkereskedés B. Gyula“ cég a cégjegyzékbe bevezetessék, mert a K. T. 11. §-a alapján nem lehet megtagadni a kérvényezőtől azt, hogy cégeül használt polgári neve, a „B. Gyula“ céghez a „G.-féle könyvkereskedés“ toldást, melynek használatába a könyvkereskedését eladó cég tagjai beleegyeztek, csatolhassa. A kérvényező ugyanis a „G. Károly könyvkiadó vállalata“ cég üzletének könyvkereskedési ágát az 1%. 2%. 3%. alatti mellékletek szerint megszerezvén és tovább folytatván, a „G.-féle könyvkereskedés“ toldás kétségtelenül az üzlet közelebbi megjelölésére szolgál és ez a toldás nem ütközik a K. T. 17. §-ának közérdekből felállított parancsoló szabályába sem, mert a „G.-féle könyvkereskedés“ toldás a „B. Gyula“ cég mellett használva, világosan különbözik a már bejegyezve levő „G. Károly könyvkiadó vállalata“ cégtől, s egyáltalában nem tüntet fel oly hasonlóságot ez utóbbi céggel, hogy bejegyeztetése és használata esetében a kereskedelmi forgalomban a közönség tévedésbe ejtésétől alaposan tartani lehet. (Budapesti kir. tábla 1906. márczius 13. 601/1906. sz.)

*

103. A másodbiróság ítéletét ... megváltoztatni és felperest kereseti követelésével azért kellett elutasítani, mert felperes a kereseti váltót a jelenlegi tartalommal érvényesítvén, elsőrendű alperest azon kötelezettség alapján kérte elmarasztalni, a mely kötelezettség alperest a váltó jelenlegi tartalma szerint terheli; mert a váltó jelenlegi tartalma szerint a V. T. 43. §-ának rendelkezésénél fogva elsőrendű alperes ellen a peresített váltó csak abban az esetben érvényesíthető, ha a kereseti jog fentartására szükséges óvás felvétele igazoltatik, felperes perbeli előadásából azonban nyilvánvaló, hogy óvás fel nem vétetett, mert elsőrendű alperes a kereset elleni kifogást épen az óvás hiányára alapította és felperes elutasítását ezen az alapon kérte, végre mert a kereseti váltó jelenlegi tartalmával szemben, mely szerint a váltó telepés kirendelése mellett van telepítve, közömbös annak a vitás kérdésnek eldöntése, vajjon a telepítés felperes alkalmazottja által a váltó lejáratát után tévedésből vezetett-e a váltóra, vagy már eredetileg rajta volt és közömbös annak megállapítása is, hogy felperes jogosult volna-e a telepítést törölni, mivel a kereseti váltó felperessel szemben, aki ennek tartalma szerint követelést érvényesít, a jelen per elbírálásánál azzal a tartalommal veendő figyelembe, amint ez a kereset kapcsán be lett mutattva. (Curia 1906. márczius 9. 222/1905. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

104. A kir. törvényszék a megtámadott s a LXV. 97/1902. pertári szám alatt eredetben csatolt végrendeletet beható vizsgálat tárgyává tette s miután úgy találta, hogy a végrendelet záradékának második sorában foglalt „végrendeletét“ szóban az utolsóelőtti „e“ betűnek ékeze az egész záradék írásánál és a betűkön előforduló ékezetnél halványabb, kisebb és rövidebb tollvonásból ered; mint-hogy továbbá a végrendeletnek az alapperhez és a nyomozati iratokhoz csatolt másolat egyikén sem fordul elő a fentebb megjelölt ékezet; s minthogy végül a kérdéses „végrendeletét“ szó a kir. ítélőtáblának az alapperben 1562/p. 1900. sz. a. hozott ítéletében ékezet nélkül „végrendeletet“, míg ellenben a kir. Curianak 4340/p. 1900. sz. a. kelt ítéletében már ékezettel „végrendeletét“ idéztetik: mindeme körülmények egybevetése és mérlegelése mellett és a nyomozat során meghallgatott írásszakértőknek a bűnügyi iratokhoz csatolt véleményére is figyelemmel, a kir. törvényszék megállapította, hogy a keresetben megjelölt végrendelet záradékában foglalt s a többször idézett „végrendeletét“ szó utólag lett megváltoztatva akként, hogy annak utolsóelőtti „e“ betűjére más kézzel és más tintával egy ékezet alkalmaztatott. Minthogy pedig a végrendelet annak meghamisított szövegére való tekintettel mondatott ki érvényesnek, felperes perújítási kérelmének helyt kellett adni, érdemben pedig a végrendeletet érvénytelennek kimondani. (Egri kir. törvényszék.) A kir. ítélőtábla az elsőbiróság ítéletét abban a részében, amely szerint a perújítási kérelemnek helyt adott, helybenhagyja, ellenben ugyanezen ítéletnek a per érdemére vonatkozó részét megváltoztatja, felpereseket keresetükkel elutasítja és az alapperben hozott curiai ítéletét joghatályában fentartva, az újított per költségeit a felek között kölcsönösen megszünteti. A magyar kir. Curianak az alapperben hozott 4340/900. sz. ítélete a záradékot ezzel az ékezettel idézvén, indokai tanuságaként ezzel a záradékkal azért találta bizonyítva, hogy a végrendelet az 1876: XVI. t.-cz. 5. §-ában megállapított kellékekkel bír, mert a végrendeleti tanuk a végrendeletre vezetett záradék aláírása alkalmával azt, hogy az okirat az örökhagyó végrendeletét tartalmazza, másból, mint az örökhagyó kijelentéséből nem tudhatták, amidőn tehát a záradékban az okiratot az örökhagyó végrendeletének tanusították, ezzel a tanuk magán az okiraton bizonyították az 1876: XIV. t.-cz. 5. §-ában meghatározott és csak így bizonyítható azt a kelléket, hogy az örökhagyó az ő együttes jelenlétükben kijelentette, mikép az okirat az ő végrendeletét tartalmazza. A m. kir. Curia indokolásából nem kétséges az, hogy a záradékot szövegében, amely a „végrendeletét“ szónak ezen birtokosraggal ellátott alkalmazásán van, a törvény által megkívánt kelléket úgy a Curia a záradékkal ily tartalomban találván bebizonyítottának, a kérdéses ékezet, amely a végrendelet szónak a birtokosragot adja, ez alapon lényeges rész-

nek tekinthető, melynek meghamisítása a záradéknak más értelmet adott, a döntésre való súlyánál fogva, úgy a kétségtelenül fenforgó jogsérelem folytán, annak meghamisítása okirathamisítást képez. Hogy pedig ez az ékezet hamisítás útján került az okira, azt a kir. tábla az elsőbiróság által is felismert azokkal a tényekkel látja beigazolvva, amely szerint egyrészt a kir. táblai ítélet, amely a záradék értelmét kutatta, annak szövegéből ezt a döntő részt birtokosrag nélkül idézi és a záradék jogi hatásának elbírálásánál, minden kétséget kizáróan, ily tartalomban vette alapul, amiből pedig azt beigazoltnak kell tekinteni, hogy ebben az időben ez az ékezet még a végrendeleten nem volt, másrészt a nyomozás során kivett szakértői bizonyításnak az 1893: XVIII. t.-cz. 64. §-a alapján szabadon mérlegelhető és mérlegelt adataival és azzal a körülménnyel, hogy a kérdéses záradékot a kir. tábla is beható vizsgálat tárgyává tette és ez alapon szintén megállapíthatónak találja azt, hogy a kérdéses ékezet más tintával és más kézzel lett írva, mint a záradék. Mindezekből következtetve pedig azt kell megállapítani, hogy a kérdéses ékezet a pernek a tábla által történt elbírálása után és a Curia döntése előtt és így illetéktelen kézzel lett a záradékra rávezetve, ez pedig a hamisítás tényálladékát megállapítván, az előrebocsajtottak szerint a perújításnak az 1881. évi LIX. t.-cz. 69. §-ának 3-ik bekezdése alapján helye van. Ennek következményeképp az alapperben eldöntést nyert kérdése a végrendelet érvényességének, most már a záradéknak ezen ékezet nélküli szövege alapján bírálendő el és a per érdemében az döntendő el, hogy a záradék ily szövegezésben magában foglalja-e azt a kelléket, amelyet az 1874: XVI. t.-cz. 5. §-a előír. Azonban azt, hogy a tanuk által záradékolt okirat végrendeletet képez a tanuk csak a végrendelező kijelentéséből tudhatták a dolog természetéből, de a záradéknak az örökhagyót megnevező tartalmából is nyilvánvaló, hogy itt más végrendeletéről, mint az örökhagyóéről nem lehet szó, midőn tehát a tanuk, mint „meghívott tanuk“, amely kitétel a jelen „végrendelet“ kitételre való vonatkozásban csak azt bizonyíthatja, hogy ezzel a végrendelezőnek a meghívás alkalmával tett azon nyilatkozatát kívánják bizonyítani, hogy ez a végrendelet az ő végrendeletét képezi, ezt az okiratot végrendeletnek tanusítják és a végrendelezőt megnevezve bizonyítják, hogy azt együttes jelenlétükben sajátkezűleg írta és aláírta, ezzel az örökhagyó azon kijelentését is bizonyítják, mikép az okiratot végrendeletnek és pedig kétségtelenül saját végrendeletének nyilvánította. De végrendeletnek az 1876: XVI. t.-cz. 5. §-ban megszabott itt vitás azon törvényességi kelléke, amely szerint a végrendelezőnek a tanuk együttes jelenlétében és általuk értett nyelven ki kell jelenteni, miként az okirat az ő végrendeletét tartalmazza, a tanuk által magán az okiraon lévén bizonyítandó, irányadó csak a tanuknak az okira-ra vezetett nyilatkozata lehet. Ezen megszorított bizonyítási mód mellett, tehát kétségtelen, hogy a végrendeleti tanuk

vallomása bizonyítékot nem képezhet, de másrészt azoknak a tanuknak a vallomását arra sem lehet elegendő bizonyítékul elfogadni, hogy amit a végrendeleten bizonyítottak, az a valóságnak meg nem felel. A végrendelet pedig egységes okiratként jelentkezvén, az érvényességi kellékének elbírálásánál egész alakjában és tartalmában vizsgálendő. A jelen esetben a záradék nyomban a végrendeletnek a végrendelező által kétségtelenül írt és aláírt szövege után van az okira-ra rávezetve, amely záradéknak a jelen végrendelet kifejezését tartalmazó kitétele egész határozottsággal a megelőző és így az abban foglalt, a végrendelező ama nyilatkozatát tartalmazó szövegre is utal, amely szerint az az ő végakarátát képezi, a záradék ily tartalmával és a szövegre való kétségtelen utalással tehát, a tanuk az örökhagyónak azt az ő kijelentéséből merített nyilatkozatát tanusítják, amely a végrendelet szövegébe van foglalva és amely szerint az az ő végakarátát tartalmazza, a záradék ily szövege mellett, a tanuk ezen írásos nyilatkozatának pedig azt bizonyították annál is inkább el kell fogadni, hogy az örökhagyó az ő együttes jelenlétükben kijelentette, mikép az okirat az ő végrendeletét tartalmazza, mert a jelen „végrendelet“ kifejezéssel az is okirattal és így törvényesen bizonyítva van, hogy a végrendeletnek a végrendelezői nyilatkozatát tartalmazó szövegét ismerte és azt a nyilatkozatot tartalmazó kifejezést magukévá tették, mely ekként törvényesen bizonyított tény, a végrendeleti tanuk ellentétes, de egyedül álló vallomása egymagában le nem vonhatja. Eszerint azonban a tanuk által magán az okiraon van bizonyítva, hogy az örökhagyó a tanuk együttes jelenlétében kijelentette, hogy az okirat az ő végrendeletét tartalmazza, úgy a végrendelet, amelynek kellékei közül a jelen esetben csak az a kellék képezi eldöntés tárgyát, az 1876: XVI. t.-cz. hivatkozott intézkedésének megfelel, tehát érvényes. (Budapesti kir. tábla.)

A másodbiróság ítélete helybenhagyatik. Felperések felperességi joga az alapperben hozott tétélekkel megállapítván s alperesek az újított perben oly adatokat, melyek e megállapítás megdöntésére alkalmasak volnának, fel nem hozván, ebben az irányban felhozott kifogásaik helyesen hagytak az alsóbiróságok által figyelmen kívül. Ami a perújítás kérdését illeti, annak az 1881. évi LIX. t.-cz. 59. §-ának 3. pontja és 73. §-a alapján nem volt hely adható, mert ahhoz, hogy a perújításnak ezen az alapon hely adható legyen, az szükséges, hogy a pert megújító fél, a prdts 321. §-a értelmében meghozott és a bűnösséget megállapító büntető bírósági ítélet hiányában, a polgári bíró előtt bizonyítson olyan a polgári perre befolyással bíró s rendes körülmények között bűnvádi eljárás útján megállapítandó cselekményeket, amely cselekmények voltak előidézői annak, hogy az alapperben a pert újító fél pervesztes lett. A fenforgó esetben arról van szó, hogy B. S. sajátkezűleg írt és aláírt írásbeli magánvégrendeletének a végrendeleti tanuk által aláírt záradéka, a pert

megújító felperesek szerint, így szólt: „Alulírottak, mint megbízott tanuk, ezennel bizonyítjuk, hogy B. S. úr együttes jelenlétünk alkalmával jelen végrendeletet sajátkezűleg írta s aláírta stb.“ és a felperesek azt vitatják, hogy a záradéknak ez a tartalma a budapesti kir. ítélőtábla és a m. kir. Curia alapperi ítéleteinek meghozatala közötti időben meghamisított akképen, hogy egy ki nem deríthető tettes a záradék ezen szavait „jelen végrendeletet“ egy ékezet alkalmazásával „jelen végrendeletét“ szavakra változtatta meg. Ennél a vitatott hamisításnál, a polgári perre befolyással bírós az 1881. évi LIX. t.-cz. 73. §-a értelmében a polgári per bíróját által eldöntendő kérdésnek elsősorban az tekintendő, vajjon abban az esetben, ha a záradék a kérdéses ékezet alkalmazása által valóban meghamisított, ez a hamisítás a végrendeletet, illetőleg a végrendeleti záradékot oly lényeges részében változtatta-e meg, amely az alapper eldöntésénél befolyással bírt? És csak akkor, ha a végrendeleten látható záradék vitás ékezte a záradéknak ily lényeges alkatrészét képezné, volna másodsorban vizsgálendő az, hogy az ékezet alkalmazása valóban hamisítás eredménye-e? A kir. Curia az alapperben a kérdéses végrendeletet nem azért mondotta ki érvényesnek, mert a záradékon a kérdéses ékezet rajta volt, hanem az alapper egész anyagára kiterjedő indokolással azért, mert ez a végrendelet a maga egészében B. S. sajátkezűleg írt és aláírt és minden törvényes kelléknek megfelelő végrendeletének bizonyult; s nem is lehetett ez az ékezet döntő az alapperben hozott kir. curiai ítélet meghozatalánál, mert a végrendelet záradéka ékezettel úgy, mint ékezet nélkül egy és ugyanazon értelemmel bír és mindkét alakjában egyaránt azt bizonyítja, hogy az a végrendelet, amelyet a tanuk záradékkal elláttak, B. S.-nak sajátkezűleg írt és aláírt végrendelete, a végrendeleti záradéknak lényeges, az ügy eldöntésénél befolyással bíró meghamisításáról tehát szó nem lehet és így mellőzve a pernek eldöntésénél lényegtelen ama körülménynek vizsgálatát, hogy az ékezet a végrendeleti záradékon már eredetileg rajta volt-e, avagy csak később alkalmaztatott? a perújítási kérelemnek ezen az alapon nem lehetett helyt adni. Ellenben a perújítási kérelemnek az 1881. évi LIX. t.-czikk 59. §-ának 2. pontja alapján helyt kellett adni, mert helyes ugyan a másodbiróságnak az az indokolása, hogy a végrendeleti tanuknak az alapperben már három ízben kivett és ugyanott mérlegelt vallomásaival szemben, ugyanezen tanuknak újabb vallomása az alapperben nem használt új bizonyítékul el nem fogadható; de felperesek az alapperben nem használt új tényállást is kívántak bizonyítani, nevezetesen azt, hogy a végrendelet létrejötté alkalmával T. J. végrendeleti tanu vak s T. I. végrendeleti tanu süket volt, amely okokból a nevezett tanuk az 1876. évi XVI. t.-cz. 2. §-a értelmében végrendeleti tanuk nem is lehettek. Ennek bizonyítása pedig már lényegileg a perre vonatkozó új bizonyítéknak tekintendő. Erdemben azonban az újított kereset el

volt utasítandó, mert az a felperesi állítás, hogy T. J. vak, T. I. pedig süket lett volna, nem bizonyított; amennyiben a felperes kérelmére kihallgatott B. B. rendőrkapitány és B. Z. titkos rendőr vallomásaival csak az vehető bizonyítottnak, hogy a nevezett két végrendeleti tanunak, akik 70 éven felüli korban voltak, rendőri kihallgatásuk alkalmával látási, illetve hallási érzékük meggyöngült volt, ezzel azonban nincs bizonyítva, hogy a nevezett tanuk tanuskodási képességgel nem bírtak. (Curia 1906. január 18. 6805. sz.)

*

105. A gyermek törvényes osztályrésze hagyományokkal meg nem terhelhető és ez osztályrész kiszámításánál a temetési költségen kívül rendszerint csak oly tartozások jöhetnek a cselekvő értékből levonásba, melyek már az örökhagyót terhelték. A hagyatéki teher valódiságát és fennállását, nemkülönben azt a tényt, hogy a nő külön vagyonába a férjnek saját vagyona mily mértékben ruházott be, a kötelesrészre szorított féllel szemben, tagadás esetén, a kedvezményezett örökösök tartoznak bizonyítani. (Curia 1906. január 24. 5710. sz.)

*

106. A végrendeletben kikötött az a feltétel, hogy az örökös örökösödési jogának különben elvesztése terhe mellett arra köteleztetett, hogy egy községből eltávozzék s oda vissza ne térjen, nem tartalmaz sem törvénybe ütköző, sem erkölcsstelen, sem a teljesítés tekintetében lehetetlen olyan feltételt, amely nem létezőnek volna tekinthető. (Curia 1906. január 23. 10372/1904. sz., a debreczeni tábla indokainak hagyásával.)

*

107. A végrendelet megtámadási jog elévülésére az osztrák polgári törvénykönyv 1487. §-ában megszabott határidő azon napon veszi kezdetét, amelyen a kötelesrészre jogosult arról, hogy a végrendeleti örökös örökösödési nyilatkozatot tett, tudomást szerzett, s ezen az a körülmény sem változtat, hogy a hagyatéki eljárás megindított s a perrel fellépő fél a perre utasító végzésben előszabott határidő alatt indította keresetét, mert a hagyatéki eljárásról rendelkező törvényben az anyagi jogban meghatározott elévülési idő kezdőpontjára nézve az általános szabálytól eltérő rendelkezés nem foglaltatik. (Curia 1906. február 6. 1043/905. sz. Erdélyi eset.)

*

108. Az 1877. évi 150. ü. sz. a. kelt okirat egyoldalú akaratnyilvánításokat tartalmaz, az tehát nem örökösödési szerződés, hanem közös végrendelet lévén, szerződési kötöttséget nem állapít meg, hanem jogi természeténél fogva visszavonható. A visszavonás jogának gyakorlása csak annyiban van korlátozásnak alávetve, amennyiben a közös végrendelet egészben leendő teljesítésének feltétele alatt kedvezményezett túlélő házastárs annak alapján a

neki szánt kedvezményt elfogadta. A fent idézett közös végrendeletben azonban ilyen korlátozás nem foglaltatik. Annak tartalma szerint ugyanis mindenik közösen végrendelező házastárs a közös vagyonnak őt illető fele részét túlélő házastársának hagyja, de a túlélő házastárs halála esetén mindenik végrendelező a saját vagyónrészére utóörökösöket nevez, anélkül azonban, hogy házastársának vagyoniilletőségére magának bármi jogot kikötne. Ebből pedig önként következik, hogy a túlélő házastárs, ha elfogadta az elhalt házastárs hagyatékában az örökösödést, a végrendeletben kifejezett megszorításnál nagyobb korlátozásnak nincs alávetve, vagyis a közös végrendeletnek csak azon a részén nem változtathat, amely elhalt házastársa hagyatékára vonatkozik, de semmi sem gátolja abban, hogy a saját vagyoniilletőségére nézve azt tetszése szerint módosíthassa. (Curia 1906. január 16. 9360/1905. sz.)

*

109. Az elsőbíróság végzése megváltoztatik, a járásbíró megkeresvénye alapján a végrehajtási zálogjog végrehajtást szenvedő javára feljegyzett, utóörökösödési jogára végrehajtató javára bekebelezeteni rendeltetik azon kijelentéssel, hogy ezen végrehajtási zálogjognak joghatálya csak akkor fog kezdődni, amikor végrehajtást szenvedő utóörökösödési joga megnyílni fog, mert végrehajtást szenvedő javára, habár még meg nem nyílt, de élők közötti elidegenítés tárgyát képezhető utóörökösödési jog lévén feljegyezve, tiltó jogszabály és tkvi akadály hiányában a végrehajtást elrendelő bíróság végzése és megkeresése alapján a végrehajtási zálogjog bekebelezése, az elsőbíróság végzése megváltoztatásával, mindazonáltal a megjelölt joghatálylyal, elrendelendő volt. (Kolozsvári tábla 1905. december 5. 4624. sz.)

*

110. Az id. törv. szabályok 7. §-ának utolsó bekezdése és a H. K. I. rész 52. címének 1. §-a szerint a szülő kitagadhatja az örökségből gyermekét, „ha ez erőszakkal veti kezét szülőire vagy velük szemben egyéb súlyos és szembetűnő bántalmat követ el;“ a jogosan kitagadott leszármazó pedig az őt kitagadó szülő vagyónából kötelesrészt sem követelhet. Minthogy tanu bizonyította, hogy felperes revolvert hordozva magával, anyját megöléssel fenyegette; s tanu igazolta, hogy mint községi bíró felperest egy ízben megbotozta, mert anyját megtámadta és ha a tanu meg nem akadályozza, meg is veri; végre a többi kihallgatott tanu vallomása szerint felperes anyját több ízben meggyalázó kifejezésekkel illette; minthogy ezek szerint felperes anyjával szemben súlyos és szembetűnő bántalmat követett el, ez őt jogosan tagadta ki. (Curia 1906. február 22. 9721/1904.)

*

111. Az 1876:XVI. t.-cz. 8-a alapján alakilag helyesnek kell elfogadni az olyan végrendeletet, amelynek ívei zsinórral össze

vannak fűzve és amelyen a zsinór két vége a végrendelező pecsétjével s amennyiben tanuk alkalmazására szükség volt, legalább is egy tanunak a pecsétjével meg van erősítve, tekintet nélkül arra, hogy az alkalmazott pecsét, illetve a pecsétek a végrendelet összefűzéséhez használt zsinórnak két végét együttesen vagy különválasztva erősítik a végrendelet papírjához. Egymagában tehát az, hogy a felperes által megtámadott két ívből álló írásbeli magánvégrendelet összefűzőzsinórnak két vége akkép van pecséttel megerősítve, hogy a zsinór egyik végét csak a végrendelezőnek oroszlánt, másik végét pedig csak az egyik végrendeleti tanunak kardos vitézt ábrázoló címerez pecsétje szorítja a végrendelethez, a végrendeletet alakilag érvénytelenné nem teszi, mert a zsinór két vége az 1876:XVI. t.-cz. 8. §-a által ebben az esetben megkívánt két pecséttel meg van erősítve. Miután pedig az 1876:XVI. t.-cz. sem 8. §-ában, sem 5. és 6. §-ában nem írja elő, hogy a pecsételés ténye a tanuk által alkalmazandó záradékban külön bizonyítandó s a megtámadott végrendelet alakilag egyebekben a törvényes kellékeknek minden tekintetben megfelel, annak érvényesége annál inkább kétségen felül áll, mivel a külső ívnek valódiságát maga felperes is elismerte, a belső ívnek valódiságát pedig a tanuknak vallomásán kívül a végrendelet mindkét ívének azonos írása, összefüggő tartalma és felperesnek a belső íven szövegezett 10. pontot érvényesnek elfogadó nyilatkozata is bizonyítja, amikkel bizonyítva van az is, hogy a végrendelet belső íve nem lett kicserélve, tehát a pecsételésnek alkalmazott módja biztosította azt a célt, amelyet az 1876:XVI. t.-cz. 8. §-ában elérni kívánt azzal, hogy több ívből álló végrendelet összefűzését és az összefűző zsinór két végének lepecsételését alaki kellék gyanánt előírta. (Curia 1906. február 22. 3180/1905. sz., a győri tábla indokainak helybenhagyásával.)

*

112. A végrehajtási kérelem alapját tevő ítélettel a végrehajtást szenvedők, mint néhai B. S. örökösei köteleztettek a végrehajtás útján érvényesített követelésnek a nevezett B. S. hagyatékát képező, az adai 3407. sz. tjkvben felvett ingatlan értéke erejéig leendő megfizetésére. Ez az ítéleti rendelkezés azonban egymagában végre nem hajtható; mert az, hogy a végrehajtást szenvedők a fenti hagyatékából örökölték-e és mennyi értékűt, az ítéletben meghatározva nincs és ez a végrehajtó által szolgáltatott adatokból sem tűnik ki; következésképpen a végrehajtást szenvedőket, mint örökösöket terhelő felelősség és ennek mérve meg nem állapítható; az örökség misége és mennyiségének s ebből folyóan az örökösi minőségéből eredő felelősségnek megállapítása pedig a jelen ügyben az 1881. évi LX. t.-cz. 15. §-ában szabályozott eljárás útján nem eszközölhető, mert az idézett szakasz csak abban az esetben alkalmazandó, ha az örökhagyót marasztaló ítélet alapján kéretik az örökösök ellen végrehajtás. (Curia 1905. december 29. 10045. sz.)

*

113. Az örökösödési igények a hagyatéki javak fekvésére való tekintet nélkül azon jogszabályok szerint bírálendók meg, melyek az örökhagyó utolsó rendes lakhelyén hatályban vannak, mert az öröklés az elhalt vagyoni személyiségének folytatása lévén, az elhaltnak hagyatéka pedig vagyonszösszeget képezvén, az öröklési igények csak egységes törvény szerint, még pedig az elhalt utolsó rendes lakhelyének törvénye szerint bírálhatók el. Ennélfogva tekintettel arra, hogy örökhagyó utolsó rendes lakhelye Csurogon, a polgárosított magyar határőrvidéken volt, az alsóbiróságok helyesen jártak el, midőn a felek között az örökösödési igényt az osztr. ált. polg. törvénykönyv alapján döntötték el, jöllehet a hagyatékhöz tartozó kereseti ingatlan a magyar magánjog területén fekszik. (Curia 1906. február 7. 432/1905. sz.)

*

114. Habár felperes megbízta is dr. N. P. ügyvédet a közte és elhalt nejének oldalági örökösei közt létrejött egyezség megkötésével, illetőleg a megkötés körüli közbenjárással, de az ilyen körű meghatalmazás nem jogosítja fel a közbenjárással megbízott ügyvédet az egyezség tárgyának megbízója részére való átvételére és nem is azonosítható azzal az ügyvédi meghatalmazással, amelyet a megbízó az ügyvédnek per vitelére ad és amely által az ügyvéd az 1874: XXXIV. t.-cz. 62. §-a szerint a beperelt pénzösszeg és pertárgy átvételére és nyugtatványozására feljogosítottnak tekintendő. Minthogy pedig nincs megállapítva az, hogy felperes a csupán egyezség létesítésére, tehát peren kívüli eljárásra megbízott dr. N. P. ügyvédet a létesített egyezségben felperes részére kötelezett pénzösszegnek átvételére is kifejezetten meghatalmazta volna, ennélfogva, habár megállapítást nyert is az, hogy a kötelezettek az egész összeget a felperes részére dr. N. P. ügyvéd kezéhez részben közvetlenül kifizették, részben pedig posta útján megküldötték, azt a megbízás nélküli egyén kezéhez történt teljesítést felperes jogérvényes fizetésnek elfogadni nem köteles. (Curia 1906. február 22. I. G. 510. sz.)

*

115. A jogügylet, melynélfogva a szülő vagyont eltartás kikötése mellett ruházza át gyermekére, csak akkor tekinthető ajándékozásnak, ha az átruházott vagyon jövedelme arányban áll a gyermek részéről teljesítendő szolgáltatással, vagy ezt meghaladja. (Curia 1906. február 27. 6694. sz.)

*

116. Igaz ugyan, hogy oly gyermek részére, aki az anyakönyvi kivonat szerint törvényes harmadik személytől házasságon kívüli nemzés címén tartás nem követelhető mindaddig, míg a gyermek törvénytelenisége ki nem mondatott; mindazonáltal harmadik személy valamely törvényes gyermek részére is vállalhat joghatálylyal tartási kötelezettséget. Az ily átvállalás a jogosult részéről

kifejezett elfogadásra szoruló egyoldalú ígéret fogalma alá nem vonható, de különben elsőrendű alperes kötelező ígérete felperes részéről el is fogadtatott azzal, hogy egyideig a tartási összeget elfogadta; az elfogadásra pedig a felperes jogosítva volt, mert a tartás összege elsősorban őt illeti, mint aki a gyermeket eltartja. (Curia 1905. december 14. G. 177. sz.)

*

117. Olyan esetben, midőn a törvényes származású kiskorú gyermek vagy unoka érdekében a szülő vagy a nagyszülő elleni tartási igény érvényesítéséről van a szó, az 1877. évi XX. t.-cz. 11. §-a értelmében a tartásdíjat a gyámhatóság állapítja meg, a felebbezési bíróság tehát jogszabályt sértett azzal, hogy a bírói hatáskör alá nem tartozó ennek az ügynek érdemi elbírálásába bocsátkozott. (Curia 1906. február 8. 1905. I. G. 442. sz.)

*

118. Olyan esetben, ha a szülők egymástól különválva élnek és gyermekeik eltartásáról nem intézkednek aziránt, hogy a tartás és neveltetés költségeit melyik szülő legyen köteles viselni, az 1877. évi XX. t.-cz. 13. §-a értelmében a gyámhatóság határoz, eziránt való intézkedés tehát a bíróság hatáskörébe nem tartozik. Ilyen értelemben határozott az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján a magyar kir. minisztertanács 1902. évi 10,902. I. M. sz. alatt a bíróság és a gyámhatóság között ilyen ügyben felmerült hatásköri összeütközés tárgyában. Ezek figyelembevételével a felebbezési bíróság jogszabályt sértett, midőn ahelyett, hogy tekintettel a S. E. 166. §-ára, illetve a 27. §-ának utolsó bekezdésére, a jelen perben az eljárást hivatalból megszüntette volna, az ügy érdemi eldöntésébe bocsátkozott. (Curia 1906. január 26. I. G. 418. sz.)

*

119. Felperes és alperes között a törvénytelen gyermek tartása tekintetében egyezség jövén létre, felperes a kapott ellenérték fejében alperes irányában a saját személyében minden további igényéről lemondott, azt pedig, hogy eme írásban is becsatolt egyezségtől eltérően alperes magát szóbelileg még külön a gyermek eltartására is kötelezte volna, a felebbezési bíróság téves megállapítása szerint, felperes nem bizonyította; igaz ugyan, hogy az ily egyezség gyámhatósági jóváhagyás hiányában magának a gyermeknek tartási igényét nem érintheti, azt azonban az anya mint saját tényét, hacsak a megtámadhatóság egyéb feltételei fenn nem forognak, megtámadni nem jogosult. (Curia 1906. január 27. I. G. 424. sz.)

*

120. A korengedélynél fogva nyert teljeskorúság az erésben jogérvényes határozatra hivatott hatóság határozatának keltével azonnal hatályba lép s ez okból a nagykorúsítás tényének joghatá-

lyossága a határozat kelte, nem pedig annak kézbesítése napján veszi kezdetét. (Curia 1906. február 7. 172/905. sz.)

*

121. Habár az ismeretlen helyen tartózkodó egyén részére az 1877: XX. t.-cikk 28. §-ának d) pontja alapján gyámhatóságilag kirendelt gondnok képviselése, ugyanazon törvény 87. §-ának második bekezdése értelmében rendszerint csupán a vagyonkezeléssel kapcsolatos ügyekre szorítkozik, mégsem zárja ki az idézett törvény azt, hogy a gyámhatóság, amennyiben czélszerűnek véli, az ismeretlen tartózkodású egyén gondnokát a gondnokolt vagyonának elidegenítésével is megbízhatta és annak a vagyonátruházás tekintetében tett szerződésbeli nyilatkozatát a maga jóváhagyásával elláthassa. Gömör-Kishontvármegye árvaszéke tehát törvényes hatáskörében járt el, midőn gróf E. Gyulát, mint az ismeretlen helyen tartózkodó báró V. Alojzia gondnokát a gondnokolt vagyonának elidegenítésére felhatalmazván, a nevezett gondnok mint eladó és Sz. József mint vevő között létrejött fentebbi adás-vevési szerződést 1905. évi 10510. számú határozatával jóváhagyta. Minthogy eszerint a kérvényhez csatolt okirat az 1877. évi XX. t.-cz. 113. §-ának 9. pontja értelmében joghatályosnak tekintendő és egyébként is a telek. rend. 81. és 82. §-aiban meghatározott bekelezési kellékeknek megfelel: ugyanazért telekkönyvi akadály nem léteben az elsőbíróság végzésének megváltoztatásával, a tulajdonjogot Sz. József javára bekelezni kellett. Kassai tábla (1906. jan. 18. 13. sz.)

*

122. Azon esetben, midőn a részletekben fizetendő egész összegről váltó adatik, a váltó egységes lejáratánál fogva az adós a részletfizetési jogot külön kikötés nélkül is elveszti, ha a részletfizetési kötelezettségének nem tesz eleget. (Curia 1906. február 21. 694/1905. sz.)

*

123. Jogszabály az, hogy ellenkező kikötés hiányában a a szerződésileg kötelezett lakás, élelmezés, ruházat, fűtés és világítás az ezt elvállaló fél részéről természetben, s az elvállaló háztartásában szolgáltatandó, és mindezeknek egyenértéke csak akkor követelhető a jogosított részéről, ha a szolgáltatásoknak természetben való élvezhetését a kötelezett saját hibájából teszi lehetetlenné. (Curia 1905. december 14. I. G. 306/1905. sz.)

*

124. Valamely jogról való lemondásnak világosnak és határozottnak kell lennie és az erre irányuló határozott akaratkijelentés hiányában, csak olyan tények alapján állapítható meg, amelyek semmi kétséget sem hagynak arra nézve, hogy a jogosított valóságos szándéka e jogról való lemondásra irányult. (Curia 1906. január 31. 4714/1905. sz., a bpesti tábla ítéleti indokainak helybenhagyásával.)

*

125. Az osztrák polgári törvénykönyv, mely a haszonélvezetet (509. §) a személyes szolgálmatk közé sorozza (478. §), ez utóbbiakat általában átruházhatatlanoknak mondja ki s ugyanezt az álláspontot foglalja el a magyar általános polgári törvénykönyv tervezete is (753. §). Tekintettel azonban arra, hogy egyrészt az O. P. T. hatálya a szűkebb értelemben vett magyar jogterületen az országbirói értekezlet által kibocsátott ideiglenes törvénykezési szabályok 21. §-a szerint, csak azokban a rendelkezéseiben tartatott fenn, melyek a telekkönyvek tárgyát képező valamely dolog megszerzése vagy elidegenítése módját határozzák meg, holott ez esetben valamely jog átruházásáról volna szó, másrészt a tervezet ez idő szerint csakis tudományos értékkel, nem pedig élő jog erejével bír: ennél fogva nyilvánvaló, hogy e két forrás nem mint tétéles jog, hanem csakis mint a kérdést megvilágító segédeszköz jöhet figyelembe. Úgy az O. P. T. magyarázói, mint a tervezet indokolása egyetért abban, hogy a haszonélvezet átruházhatatlanságának indokolása abban rejlik, hogy e jogintézmény rendszerint végrendelkezésem, vagy rokoni és ehhez hasonló benső viszonyból folyólag ingyenes szerzés-módon szokott alapulni s hogy a jogviszony keletkezésének e különleges természetével nem egyeztethető össze a jognak más, esetleg idegen személyre való átruházhatósága, míg viszont a kivételesen más szerzés-módon alapuló esetekben, a jog gyakorlásának átruházhatósága pótolná magának a jognak átruházhatóságát.

A magyar joggyakorlat az ingatlanok haszonélvezetének átruházhatatlanságát jogszabályként csak azzal a korlátozással fogadta el, amennyiben az eredetileg szerződő felek az átruházhatóságot különösen meg nem állapították. Nincs is sem jogi, sem czélszerűségi ok, melylyel indokolható volna, hogy a visszterhes szerződéssel és nem a haszonélvező életére, hanem meghatározott időre, esetleg évek hosszú sorára átengedett haszonélvezet átruházhatatlanságával a szerződő felek szerződést kötő szabadsága megköttessék. (Curia 1906. február 1. 5753. sz., a budapesti tv.-szék indokainak hahagyásával.)

*

126. Ha a felek valamely kiskorúval kötött szerződés hatályát a gyámhatósági jóváhagyástól tették függővé, úgy ez a jóváhagyás a felekre nézve akkor is kötelező, ha az törvéynél fogva esetleg szükséges nem is volt volna. (Curia 1906. január 30 G. 747/905. sz.)

*

127. Az alapperben felperes azért lett pervesztessé, mert, váltóbirtokosi minősége nem volt igazolva. A perújítási keresetben új forgatmányval ellátva csatolja a váltót.

Az elsőbíróság helyt ad a perújításnak és alperest marasztalja, mert: a váltó az alapper folyamán is felperes tulajdona volt az új forgatmány a birtokosi minőség tekintetében új bizonyítéko

képez; ez a hátirat érvényes, bár utólag vezetett a váltóra; az elévülésre alapított kifogás is alaptalan, mert az alapkereset megszakította az elévülést.

A Curia a budapesti tábla indokainak helybenhagyásával elutasítja felperest, mert: perujtást csak úgy kérhetne, ha olyan tényeket bizonyítana, amelyek szerint őt a váltó alapján a kereseti jog már az alapper idejében is megillette; perujtási keresete, mely nem ilyen bizonyítékokra, hanem az alapper befejezése után keletkezett új forgatmányra van alapítva, a helytelen elnevezés dacára mint új kereset veendő elbírálás alá; ebben az új perben felperes a forgatmány által legitimálva van ugyan, de a váltó már elévült, mert az elévülésnek az első kereset által történt megszakítására felperes csak akkor hivatkozhatott volna, ha újabb keresetét ugyanazon jogalapra indítja, melyre első keresete alapítva volt. (Curia 1906. január 25. 289/1905 sz.)

Ministeri rendeletek.

Születendő gyermekeket illető készpénz őrzése és kezelése nem a bíróság, hanem a gyámhatóság hatáskörébe tartozik, mert az 1877: XX. t.-cz. 286. §-ának második bekezdése csak arra az esetre rendeli az árvaszéknél őrzött pénznek birói kézbe letétele, ha a gyámhatóság alól felszabadult a neki járó pénzt fel nem venné, ha annak tulajdona vitássá válnék, vagy ha a jogutódok nagykorúak, ebben az ügyben pedig az eseteknek egyike sem merült fel; mert a születendő gyermekek érdekeinek megóvásáról való gondoskodás szintén a gyámhatóságnak lévén a feladata, ezek ép úgy, mint a gyámság, gondnokság és részben az atyai hatalom alatt állók az árvaszék hatósága alá tartoznak, amit megerősít az a körülmény is, hogy az 1894: XVI. t.-cz. 50. §-a értelmében a megszületendő személyek képviseléről az árvaszéknek kell gondoskodnia, aminthogy K. J. és neje születendő gyermekei részére is a folyamatban volt örökösödési perben képviseltetésük céljából az árvaszék rendelt is gondnokot; mert továbbá az utóörökösök közül az időközben elhalt D. Al.-nak K. és H. nevű gyermekei kiskorúak és így gyámhatósági gondoskodásra szoruló személyek; mert a gyámhatóság alá tartozók pénzét az árvaszéknek kell őrizni; mert ezek szerint semmi ok sem forog fenn arra nézve, hogy a tíz év óta árvaszéki őrizetben levő ez az összeg, amelyet ha esetleg K. J.-nek és nejének csakugyan születnek gyermekei, mindenestre gyámhatósági kezelésbe kellene adni, most birói letétbe helyeztessék. (A kir. ministeriumnak 1905. augusztus 9-én 27654/1905. I. M. sz. a. hozott határozata.)

*

Kézbesítési vevények helyett nyílt válaszos levelezőlap alakú s a címzésre szolgáló lapon az illető bíróság pontos címével már az elküldés előtt ellátandó vevények mellett történik ezentúl a bírósági kiadmányoknak a bíróság székhelyén kívüli kézbesítése. Ezen vevényeket a megkeresett bíróság, ügyészség vagy a vevény közvetlen visszaküldésére felhívott községi kézbesítő közeg boríték nélkül adja postára s csupán azokban az esetekben küldi vissza boríték alatt a megkereső, illetve felhívó bírósághoz (ügyészséghez), melyekben a kézbesítés nem sikerül, melyekben tehát a vevénnyel együtt maga a kézbesítendő kiadmány is visszaküldendő. (39609/1905. sz. igazságügyministeri rendelet 1905. decz. 15.)

*

Nagyszalontán az egyik kir. közjegyzői állás megszüntetése. Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 5. §-ában nyert felhatalmazás alapján és az 1887. évi április hó 25-én kelt 14341. I. M. szám alatt kelt (1887. évi R. T. 69. sz.) igazságügyministeri rendeletnek e részbeni módosításával Nagyszalontán az egyik kir. közjegyzői állást megszüntetem. (A kir. igazságügyministernek 1906. január 24-én 1372/1906. I. M. sz. alatt kelt rendelete.)

Lapszemle.

A többnyelvű közjegyzői címtábla használata ellen kelt ki a „Jog” 10. számában *Czipott György* nagyszebeni kir. tszéki bíró az államnyelvnek a nemzetiségi vidékeken való érvényesüléséről szóló cikkében. A következőkben közöljük a cikk vonatkozó részét:

„Aki az erdélyi (szász, románlakta) vidékeken megfordul, nem kerülheti el figyelmét, hogy a királyi közjegyzőnek címtábláján a név, állás és székhely nemcsak az állam hivatalos nyelvén, hanem románul és németül is meg van jelölve. És bár ilyen Budapesten is akad, nem tudom felfogni, hogy minő alapon jut hozzá a közjegyző ahhoz, hogy irodájának jelzésénél a magyaron kívül más nyelvet is használjon, amikor a közjegyzői törvény 158. §-ának világos rendelkezése szerint ügyvitele magyar, amelyet köteles a közjegyző a hivatalos pecsét köriratainál is használni. Ez a pecsét a közjegyzői törvény 13. §-a szerint Magyarország címerét, a közjegyzőnek családi és keresztnévét, közjegyzői minőségét és székhelyét kell hogy tartalmazza s annak rajza előleges jóváhagyás végett a törvényszéknek bemutatandó. A címtábla, melynek hasz-

nálata az 1875. évi 663. I. M. E. rendelet szerint kötelező, nem lehet más, mint a törvényszék által is elfogadott pecsétnek erre a célra nagyobbított kiadása, amelynél csak az állam hivatalos nyelve szerepelhet, mivel másként a törvényszék az annak alapját képező rajzotjává sem hagyná. A közjegyző nem államhivatalnok ugyan, de a minister által kinevezett közeg, igazságügyi faktor, akinek tényei szoros összefüggésben állanak a bíróság működésével s mint ilyennek ténykedései némely esetben a bíróság irányításától függenek, amiért nem indokolható meg, hogy a közjegyző cím tábláját a pecsétől eltérő módon használja. Nem fogadhatom el azt az ellenvetést — amit egyik közjegyző hozott fel a többnyelvű cím tábla jogosultsága mellett, — hogy a közjegyző idegen nyelvű okiratok fordítására levén feljogosítva, ebből folyólag cím tábláját is használhatja idegen nyelven is, nem pedig azért, mert a különböző nyelveken való fordítási jogosultság nem áll okozati összefüggésben a közjegyző belső ügykezelésével, mint amelyből folyik a cím tábla kötelező használata. A többnyelvűségre alapított okoskodásnak azért sincs megállható alapja, mert a közjegyző bírhat például olasz, francia stb. nyelvekre is jogosultságot, de kétkem, hogy ezért a cím tábláján a külföldi nyelveket is használná. Hanem igenis ez a helytelen gyakorlat a nemzetiségek nyelvéhez való alkalmazkodásra vall, amely azonban nem fedí az eljárás helyességét. Hogy ez a felvetett kérdés bír fontossággal, felemlítem, miként — hallomásom szerint — egyidőben a kolozsvári kir. közjegyzői kamara is foglalkozott a megoldással, de hogy eredménytelenül, mutatja a mai tarthatatlan állapot fennállása. Az államnyelv érvényesítése nemzeti érdeket rejt magában, ezt az érdeket kicsinylenünk nem szabad s ha a sérelem orvoslása a részletkérdéseken megtörténik, az egyesített úton biztosabban haladhatunk tovább, míg a teljes célt elérjük. Ebből a szempontból kívánatos volna, hogy a közjegyzői kamarák az 1874. évi XXXV. t.-cz. 168. §-ában foglalt joguknál fogva ennek a kérdésnek végleges megoldására törekednének és az állam hivatalos nyelvének kizárólagos használatát ebben az irányban biztosítanák, amely pedig annál inkább óhajtható, mert nincs kizárva, hogy ez a megoldás mint követendő példa a nemzetiségi vidéken lakó ügyvédek hasonló abususának megszüntetésére vezetne.“

*

Atjárás szolgálma. A „Jogtudományi Közlöny“ 9. számában *dr. Raffay Ferencz* eperjesi jogakadémiai tanár szóvá teszi a Curia-nak 823/1895. sz. a. hozott azt az ítéletét, melyben Sopron városának, egy két utczára nyíló ház udvarán évtizedeken keresztül folytatott átjárás alapján a szolgálmi jognak a város közönsége javára való megítélése iránt indított keresetét elutasította, mert „egy harmadik személy tulajdonát képező, két utczára nyíló ház udvarán a közönség által gyakorolt átjárás egymagában nem képez oly tény, mely az átjárásnak szolgálomszerű természetét vonná maga után és így ennek 32 évet meghaladott gyakorlata sem szolgálhat a városnak mint ilyennek jogcímül arra, hogy az átjárás szolgálmanak megítélését akár saját, akár az általa nem is képviselhető átjárók részére jogosan igényelhesse“. Szerinte helyes ez az ítélet annyiban, amennyiben annak meghatározását foglalja magában, milyennek kell a birtoklásnak lennie, hogy szolgálmi jogot elbirtoklás által lehessen szerezni. A birtoklónak a birtoklást szolgálomszerűen, azaz jogként kell gyakorolnia. Ámde helytelen az ítélet azért, mert az átjárás szolgálma és az útszolgálat mindegyik faja kétségtelenül telki szolgálat. A telki szolgálmanak fogalmi alkotóeleme pedig az, hogy valamely telek birtokával annak könnyebb használata végett legyen összekötve (optk. 473. §. Tervezet 686. §. Német ptk. 1018. §), vagyis telki szolgálat nincs uralkodó telek nélkül. A kereset elutasítása tehát azzal lett volna elsősorban indokolandó, a Curia állandó gyakorlatának megfelelően is, hogy az átjárás, bármily módon való gyakorlás útján, szolgálmanak megszerzéséhez csak akkor vezethet, ha azt valamely uralkodó telek tulajdonosa ennek használata érdekében gyakorolta; de „közönség, a város lakosai“ javára telki szolgálat egyáltalán sem nem keletkezhetik, sem fenn nem állhat s így elbirtoklás által sem szerezhető.

Ezzel szemben *dr. Takács Sándor* budapesti ügyvéd (u. o. 11. szám) szerint a fennforgó esetben az uralkodó telek a két utca volna, melyeknek használhatóságát növeli az átjárás s így a Curia helyesen mellőzte az uralkodó telek hiányának érvét. Ellenben helytelen az ítéletben az a kijelentés, hogy a város az általa nem is képviselhető átjárók részére nem indíthatja meg a keresetet, mert ilyen megbízási viszonyra nincs is szükség, miután a város egyszerűen mint a két utca ingatlantulajdonosa igényelheti a szolgálom megállapítását.

*

Az óvás az elfogadó halála esetén a Curia állandó gyakorlata szerint, mindenesetre felveendő, de felvehető az elfogadó örökösei ellen is. A „Jog“ 9. számában *dr. Oláh Dezső* budapesti ügyvéd ezzel szemben azt fejt ki, hogy az óvást az elhalt elfogadó ellen kell és csakis ez ellen lehetséges felvenni, mert a váltó természetéből következik, hogy csakis a váltólevél tartalma kötelezhet a váltócselekményekre és az óvási határidő az örökösök megállapítására rendszerint nem is elégséges. Felveti továbbá azt a kérdést, vajon elegendő-e, hogy az óvatoló személy az elhalt elfogadónak a váltóban kijelölt üzlethelyiségében vagy lakásán megjelenvén, azon értesítést nyeri, hogy az elfogadó meghalt, avagy köteles-e ezen értesítés után a 102. §-ban meghatározott tudakozódást megejteni? Nézete szerint különbséget kell tenni: ha az elhalt elfogadónak a váltóban megjelölt üzlethelyisége vagy lakása azonos azzal, ahol az elfogadó halála bekövetkezett, úgy az óvatoló a 102. §-ban előírt tudakozódást mellőzi, ha pedig az elfogadó halála másutt következett be, úgy a tudakozódást megejti és szélóvást vesz fel.

Ez az utóbbi különböztetés azonban véleményünk szerint teljesen téves. Nem arról van szó, hogy az elfogadónak halála hol következett be, hanem arról, hogy a váltón megjelölt üzlethelyiség vagy lakás a bemutatáskor még tényleg elfogadó üzlethelyiségének vagy lakásának tekinthető-e, amit időközben bekövetkezett halála, addig amíg az a helyiség még az ő, illetve örökösei nevéen áll, nem zár ki. Vagyis a helyes megkülönböztetés az, hogy ha a kijelölt üzlethelyiség vagy lakás elfogadónak *utolsó* és még az ő nevéen álló üzlethelyisége vagy lakása volt, a tudakozódás mellőzendő és csak ha az utolsó üzlethelyiség vagy lakás ki nem puhatolható, veendő fel szélóvás. Ugylátszik ezt akarta kifejezni cikkíró is, de nem gondolt arra az eshetőségre, hogy az elfogadó péld. útközben vagy kórházban halt el, amikor természetesen az utolsó lakásán való bemutatás után, ha az óvatoló közeg a még ezen lakásban lévő hozzátartozóktól a halálról értesül, ép oly kevéssé veendő fel szélóvás, mintha elfogadó nem találtatott otthon.

*

A kiházasítás *dr. Sipőcz Jenő* budapesti ügyvédnek az „Ügyvédek Lapja“ 10. számában közölt cikke szerint, hazai jogunk értelmében is, noha kifejezett ily értelmű törvényes rendelkezésünk, mint az osztr. polg. tkv. 1220. §-a nincsen, a szülőknek leányuk

által bíróilag érvényesíthető kötelezettségét képezné. Lehet ezt következtetni a Hk. I. 67. § 2. pontjából, mely szerint ha a fiági vagyonban, fiivadék hiányában, a fivér örökösödik, ez köteles volt a hátramaradt leányokat azonképen, mint az elhunyt apa, a vagyonhoz mértén eltartani, felnevelni és kiházasítani. Igaz, hogy ezt úgy is lehet felfogni, mint az örökösnek önálló kötelességét, mely a mai özvegyi joghoz hasonlóan, mint hagyatéki teher terhelte az örököst. Azonban helyesebb az a felfogás, hogy itt egy családjogi kötelezettségről van szó, amely az örököst, mint az atya jogutódját terhelte, amely csak az esetben állhat fenn, ha már ily kötelesség az atyával szemben létezett.

De van egy újabb törvényünk is, mely e kérdést érinti: az 1885:VI. t.-cz. Ennek 12. §-a így szól: „A távollét miatt gondnokság alá helyezettnek vagyonából, ha a gondnokolt legalább öt év óta távol van és tartózkodási helye ismeretlen, leszármazói az illetékes árvaszéktől a jövőjük megállapítására, névszerint kiházasításra . . . anyagi segély nyújtását követelhetik stb.“

Azt hisszük azonban, ez a következtetés téves. A Hármaskönyvre való hivatkozást maga a szerző czáfolja, mert tényleg itt nem családjogi kötelezettségről, hanem leánygyermeknek törvényes hagyományi igényéről van szó, mely a fiúk örökségét terheli. Ami pedig az 1885:VI. t.-cz. 12. §-át illeti, abban tisztán *közigazgatási* intézkedés és nem magánjogi szabály foglaltatik. Miután feltehető, hogy a szülők kiházasítást önként adni szoktak, az árvaszék kötelességévé tétetik a távollévő szülő gyermekeinek kérelmekre kiházasítást nyújtani. De ebből ép oly kevéssé lehet a szülők eziránti magánjogi kötelezettségére következtetni, mint ahogy nem állítható, hogy a szülők „hivatali vagy házassági óvadékot“ volnának kötelesek adni, melyet pedig ugyancsak felsorol a hivatkozott szakasz. Miután végül bírói gyakorlatunk sem ismeri a szülők hozomány- vagy kiházasításadási kötelezettségét, véleményünk szerint ez mai hazai jogunk szerint nem áll fenn, aminthogy a polg. tkv. tervezete sem ismeri, pedig ha jelenlegi jogunk szerint fennállana, annak mellőzéséről legalább az indokolásban említés tétetett volna.

Közlemények.

Értesítés a kir. közjegyzők nyugdíjintézetének elnökségétől. Számos tudakozó levél érkezik az országból annak közlése iránt, vajjon mily módokon léphet valaki a királyi közjegyzők nyugdíjintézetének tagjai közé. A minden egyes levélre külön-külön való válasz nehézségeire és költségeire való tekintetből e helyütt általánosan értesítetnek az érdeklődők következőkről:

1. A nyugdíjintézet tagjai sorába az alapszabályok értelmében csak azok a királyi közjegyzők, helyettesek vagy jelöltek vétetnek fel, akik egyszersmind a kir. közjegyzők országos egyletének is tagjai. 2. A ki a nyugdíjintézetbe mint tag belépni kíván, — tartozik belépni szándékát Zimányi Alajos budapesti királyi közjegyzőhöz mint az országos egylet elnökéhez írásban bejelenteni; ahonnan neki megküldetni fognak mind az országos egyletnek, mind a nyugdíjintézetnek alapszabályai; úgyszinte mind az egyletbe, mind külön a nyugdíjintézetbe való belépéshez előírt írásbeli kötelező nyilatkozat aláírás végett; végül a családi viszonyainak ismertetését tartalmazó bejelentési ív, mely a törzskönyvbe való bevezetésre szolgál. 3. Mindezek aláírása után ezek az iratok a nevezett elnökhöz beküldendők, és ezzel együtt idejében ugyanoda beküldendő lesz a nyugdíjintézetbe való felvételért előírt 100 korona felvételi díj, valamint az első félévre (a felvétel hatálybalépésétől, vagyis január vagy július 1-től számítandó első félévre) előrefizetendő 100 korona félévi tagdíj is. 4. A további időre járó félévi tagdíjak azután a nyugdíjpénzalapot kezelő Magyar országos központi takarékpénztárhoz lesznek mindenkor előre, közvetlenül az illető tag által beküldendők. 5. Minden egyéb feltételt az alapszabályok határozzák meg. *Zimányi Alajos*, kir. közjegyző, elnök.

*

A magyar általános polgári törvénykönyv tervezetének további tárgyalását előkészítő föelőadmány és a tervezetre vonatkozó bírálati anyag nyolczadik kötete most hagyta el a sajtót. 530 lapon az öröklési jog első felének feldolgozását tartalmazza, amelyet a befejező (kilencedik) kötet megjelenése nyomon fog követni. A most megjelent kötet az öröklési jog általános szabályain kívül a *törvényi öröklésre, a végrendelet alkotására, tartalmára, az örökös-*

nevezésre, utóörökösödéssre és hagyományra, végül a végrendelet hatálytalanítására vonatkozó részeket foglalja magában és az e körből vett 45 elvi kérdést, valamint a szakirodalomban megjelent és a vezetőségben kidolgozott részletes bírálati anyagot öleli fel. A főbb elvi döntéseket a következőkben közöljük, fentartva az egyes kérdésekre való visszatérést:

1. Kiköthető, hogy a törvényi öröklésről való lemondás a lemondó ivadéknak ivadékára is kihasson, de ez a kikötés hatályát veszti, ha a lemondó ivadék az örökhagyó előtt elhal.

2. Az elismert törvénytelen gyermeket törvényi örökösödés illeti, és pedig úgy, hogy *a)* feltétlenül megelőzi a kir. kincstár, valamint a nagyszülői törzsnél távolabbi rokonok törvényi örökösödését; *b)* törvényes ivadék mellett annak fele illeti, amit mint törvényes ivadék kapna és több elismert törvénytelen gyermek együttvéve se kaphat többet a hagyaték $\frac{1}{4}$ -énél; *c)* házastárs, valamint szülői és nagyszülői csoportbeli rokonok mellett az elismert törvénytelen gyermek egy bizonyos, fokozatosan nagyobbodó hányadot kap örökrészül.

3. Az ági öröklés csak a szülői és nagyszülői rokonsági csoportokban tartatik fenn és időbeli korlátozása elejtetik.

4. A törvényi öröklés a szépszülei törzsen túl még a dédszülei törzsrre is kiterjesztetik.

5. A végrendelezési képesség a 18-ik életév betöltésével kezdődik.

6. A sajátkezüleg írt és aláírt végrendelet rendes, végleges hatályú magánvégrendeleti formának ismertetik el.

7. Írásbeli magánvégrendelet, ideiglenes hatálylyal, a helyhatósági közegek által szokásos hivatalos formában felvett jegyzőkönyv alakjában is alkotható, a rendes kellékek betartása nélkül. (U. n. községi végrendelet.)

8. Az utóörökösödés rendszerint csak egyszer foglalhat helyet és csak 32 évig hatályos. Az örökhagyó halálakor még életben nem lévő embernek leszármazottját vagy még keletkezőfélben sem lévő jogi személyt (létesítendő alapítvány kivételével) nem lehet utóörökösül nevezni.

9. A dologi hatású hagyomány intézménye teljesen mellőztetik.

10. A hagyományozott tárgy zálog- vagy jelzálogterhét, amennyiben az örökhagyó mást nem rendelt, — az örökös viseli.

11. A végrendeletet tévedésen alapuló mellőzés (praeteritio) esetén, nemcsak az ivadék, hanem a felmenő és a házastárs is megtámadhatják.

*

A kir. közj. orsz. egyll. központi bizottsága m. hó 12-én tartott ülésén következőképen alakult meg. Elnök: *Zimányi Alajos*, alelnök: *Jakab Géza*, titkár: *dr. Cottely Géza*, pénztárnok: *dr. Szabó Albert* kir. közjegyzők; másodtitkár: *ifj. dr. Jarmatzky Sándor* és másodpénztárnok: *dr. Bartha Nándor* kir. közjegyzőhelyettesek.

A központi bizottság munkarendjére nézve elnök előterjeszti, hogy a jelenlegi áldatlan politikai viszonyok közepette s a törvényhozási munkálatok teljes szünetelése mellett a központi bizottság egyelőre nem lesz abban a helyzetben, hogy az általa kezdeményezett s a közjegyzői intézményre nézve általa nagy horderejűeknek és fontosságúaknak felismert kérdésekben eredményes működést fejthessen ki s sikereket mutathasson fel. Mindazonáltal előkészítő, tervező működését a központi bizottság ezentúl is ernyedetlenül folytatandja, hogy az alkotmányos élet visszaállításával a közjegyzői intézmény elodázhatatlan reformjának s az intézmény fejlődését gátló akadályok elhárításának kérdése egy jobb jövőt biztosító s megállapodott alakban vitethessék az igazságügyi kormány és a törvényhozás plénuma elé.

Uj tagokul felvételtek *dr. Lurtz Károly* brassói és *dr. Rabár Endre* érsekújvári kir. közjegyzők.

Több segélyezési és tagdíjügy elintézése után *dr. Róth Zsigmond* kir. közjegyző indítványára még kimondatott, hogy ezentúl az ujonnan kinevezett kir. közjegyzők hivassanak fel az egyletbe való belépésre.

*

A kir. közj. nyugdíjint. felügyelőbizottsága m. hó 12-én tartott ülésében következőképen alakult meg. Elnök: *Zimányi Alajos*, alelnök: *Jakab Géza*, pénztárelenőrző bizottsági tagok: *Jakab Géza* és *dr. Róth Zsigmond* kir. közjegyzők.

*

A debreczeni kir. közjegyzői kamara f. évi február hó 18-án tartotta meg *Lestyán Adorján* debreczeni kir. közjegyző, kir. tanácsos elnökle mellett évi rendes közgyűlését. Az előterjesztett évi jelentésből közöljük a következőket:

1. Az 1905-ik évben ügydarab érkezett	875
Ülésben el lett intézve	562
Elnöki elintézés nyert	311
Elintézetlenül maradt	2
Közgyűlés tartatott	1
Választmányi ülés volt	16
Hivatalos levelek száma	760

2. A kamarai pénztár megvizsgálatván, az a számadásokkal együtt teljesen rendben találtatott és így ezt, a kimutatások kapcsán felülvizsgálat és a szokásos felmentvény megadása végett azzal terjesztjük a közgyűlés elé, hogy

a) az összes pénztári bevétel volt	1547·69 K
b) kiadás pedig	1517·47 „
c) pénztári maradvány tehát	30·22 „

3. A kamara területéhez tartozó közjegyzői irodák rendes időben megvizsgálatván, a fölvetett vizsgálati jegyzőkönyvek a választmány által felülvizsgálatottak. Szabálytalanság avagy mulasztás egy helyen sem tapasztaltatván, a királyi ügyészség kikért és megadott véleménye alapján, az 1905. évi irodavizsgálati jegyzőkönyvek irattárba tételtek.

4. Fájdalommal kell jelentenünk, hogy az elmúlt évben a halál nagy áldozatokat követelt tőlünk. *Mezidraczky Miksa* berettyóújfalusi, *Mandics József* técsői, *Szabó Zoltán* tenkei és *Zilahy Lajos* nagyszalontai közjegyző urakat szőlította el a halál közülünk.

A berettyóújfalusi közjegyzőség áthelyezés folytán *dr. Órley György* élesdi királyi közjegyzővel töltesett be. A técsői közjegyzőségre vonatkozó kérvények, pályázatok jelenleg már az igazságügyminister úr előtt vannak, a tenkei pályázat határideje még nem járt le, míg a nagyszalontai közjegyzői állást kamaránk választmányának felterjesztésére az igazságügyi kormány megszüntette.

Az elhalálozás folytán megüresedett egyik debreczeni közjegyzői állás áthelyezés útján *Zagyva Lajos* kartársunk által töltesett be, míg az így megüresedett mezőtúri közjegyzői állásra *Hajdu József* túrkevei birtokos ügyvéd neveztetett ki.

A *dr. Órley György* áthelyezése folytán megüresedett élesdi királyi közjegyzői állás *dr. Nagy Béla* debreczeni közjegyzőhelyettesével töltesett be.

Fehér-Gyarmaton a szatmár-németi királyi közjegyzőség területéből kihaló új közjegyzőség rendszeresített, amely állást *dr. Sternberg Gyula* nyerte el.

Ezen utóbbi közjegyzőség felállítására és az egyik szalontai állás megszüntetése egymást egalizálván, közjegyzőségeink száma 41.

5. Az elmúlt 1905-ik évben közjegyző ellen panasz illetve feljelentés érkezett 8. Ezen panaszokból tényálladék hiánya és visszavonás címén be lett szüntetve 4. A debreczeni királyi törvényszék közjegyzői fegyelmi bíróságához át lett téve 2, amelyekben a panaszlott közjegyzők elhalálozása folytán az eljárás beszünttetett. Folyamatban maradt tehát két panaszos ügy.

Közjegyzőhelyettes vagy jelölt ellen az elmúlt évben panasz nem adatott be.

6. Az elmúlt évben a közjegyző-jelöltek közé beiktattott 6 jelölt, kik közül helyettesül kirendeltetett 2. Az idevonatkozó kimutatások ez évben is felterjesztettek az igazságügyi kormányhoz.

7. A választmány a 35,400/1901. I. M. számú magas rendelet értelmében az egyes közjegyzők által betérjesztett kimutatások alapján az egész kamara ügyforgalmára vonatkozó kimutatást elkészítette és azt a nagyméltóságú magyar királyi igazságügyminister úrhoz fel is terjesztette, amely kimutatások alapján az összeállított statisztika az 1904. és 1905. évekről a következő képet mutatja:

Bevezetések száma	1904.	1905
a) Az ügykönyvbe	15,492	17,112
b) Az óváskönyvbe	18,028	22,184
c) A hagyatéki ügykönyvbe	16,528	17,663
d) Birói megbízások könyvébe	665	443
e) Másolatok hitelesítési könyvébe	3,440	3,318
f) Fordítások könyvébe	134	117
g) Magánbeadványok könyvébe	6,696	6,605
összesen:	60,977	67,442

Ezen összehasonlításból kitűnőleg az ügykönyv, óvási és hagyatéki könyvbe történt bevezetéseknél némi emelkedés észlelhető, de ezen emelkedést legnagyobb részben a névalíráások hitelesítésének szaporodása okozza és ezen szaporodás semmi örvendetes jelenséget nem magyarázhat ki.

A közgyűlés a felolvasott évi jelentést tudomásul veszi. Ezután elnök előterjesztvén a számvizsgáló bizottság által megvizsgált és rendben talált zárszámadást és az 1906. évi költségelőirányzatot, azok egyhangúlag elfogadtatnak és a felmentvény megadatik. Az évi tagsági díj 40 koronával iratik elő.

Az ezután megejtett választásokon megválasztottak: elnöknek Lestyán Adorján, kamarai rendes választmányi tagoknak bogdi Papp Sándor, dr. Kovács Elek, Mezey Mihály és dr. Krasznay Gábor; póttagoknak Padrah Sándor és Zrumezky Béla; számvizsgáló bizottsági tagoknak Somogyi Gyula, dr. Stettner János és dr. Lindtner Sándor kir. közjegyzők.

Olvastatván Cholnoky Imre szatmár-németi királyi közjegyző indítványa, melyben az irányban kér felterjesztést intézni és első-sorban kamarai támogatást és állásfoglalást, hogy mondassék ki, miszerint mindaddig, míg egy közjegyző életben van, az ideig annak a területén másik közjegyzői állás nem létesíthető: a közgyűlés többek hozzászólása után, ámbár teljesen osztja az indítványt

támogató kir. közjegyzők méltó aggodalmait és nagy sérelemnek tekinti az újabb stallumoknak felállítását ott és ahol azt feleslegesnek, károsnak és szükségtelennek tartja, azonban tekintettel arra, hogy a nagyméltóságú igazságügyminister úr épen most, a kamara felszólalására szüntette be az egyik nagyszalontai közjegyzői állást és ezáltal megczáfolta azon híreszteléseket, mintha az igazságügyi kormányzat minden alkalmat felhasználna a közjegyzői állások szaporítására, ez alkalommal a felirat intézését mellőzi, azonban ezen kérdést nyilvántartja és a szükséghez képest megteendti a lépéseket a királyi közjegyzők territoriumának kellő biztosítása és megoltalmazása érdekében.

Ezekután elnök Lestyán Adorján úgy a maga, mint a választmány nevében megköszönvén a kir. közjegyzők bizalmát, a közgyűlést berekesztette azon kijelentés mellett, hogy a közjegyzői intézmény fejlődése tekintetében és kérdésében, hogy semmi újat, semmi örvendeteset nem tud előhozni, annak legfőbb oka az áldatlan politikai viszonyokban találja meg szomorú magyarázatát.

*

Személyi hírek. Meghaltak *Mandits József* técsői, *Szabó Zoltán* tenkei, *Tasnády Dezső* löcsei, *Zilahy Lajos* nagyszalontai, *dr. Lux Albert* malaczkai és *Nemes Péter* brassói kir. közjegyzők. Kinevezettek kir. közjegyzökké *dr. Sárny Bertalan* kir. közjegyzőhelyettes Técsőre, *Rezei Fábius* gyakorló ügyvéd Lugosra, *Pethrych Elemér* dr. nyiregyházi közjegyzőhelyettes Tenkére, *Ács Vilmos* eperjesi közjegyzőhelyettes Ólublóra, *Gramling László* dr. kiskunfélegyházi közjegyzőhelyettes Vámosmikolára, *Teőke Béla* dr. dolyáni gyakorló ügyvéd Késmárkra, *Rudnay Sándor* dr. budapesti gyakorló ügyvéd Gödöllőre és *Hübsch Adolf* dr. csaczei gyakorló ügyvéd Csaczára.

K ü l f ö l d.

A német közjegyzőség reformja. A porosz igazságügyi hivatalos közlöny legutóbbi száma egy egész Németországban fel-tűnést keltő közleményt tartalmaz. Eszerint illetékes helyen kilátásba vétetett Berlinben több új közjegyzőség szervezése, melyek olyan közjegyzőkkel fognak betölteni, akik nem egyúttal ügyvédek. Ezzel általános vélemény szerint megtörtént az első lépés a német birodalmi közjegyzőségnek rég várt, egységes újjászervezése iránt. Ezidőszerint a német államok a legeltérőbb közjegyzői rendszerek tarka képét nyújtják. Északon, főleg Porosz- és Szászországban, csupán a rajnai tartományok kivételével, az *ügyvédséggel*, délen főleg Württemberg és Badenban, csupán Bajorország kivételével, a *birósági hivatalnoksággal* egyesített közjegyzőség van érvényben. Így csak természetes, hogy ez az intézmény hivatásának megfelelni nem tud és a panaszok napirenden vannak. Az ügyvédi közjegyzőség nem volt képes megőrizni közhitelességi jellegét, a hivatalnoki közjegyzőség elvesztette önállóságát és részben telekkönyvi és gyámhatósági functiókkal lett agyonnyomorítva. Most a kilátásba helyezett újítástól várják azon alapelvek kipróbálását, melyek a birodalmi közjegyzőség és közokirati rendtartás új-rendezésénél irányadók lesznek. *Stranz* a *Deutsche Juristenzeitung* múlt havi számában így ír a kérdésről: „Wie aus einem unscheinbaren Samenkorn, kann hieraus eine weittragende Neuordnung des Notariats hervorzunehmen. Schon vor Jahren ist von uns die Frage nach der Vereinbarkeit der Anwaltschaft mit dem Notariat verneint worden. Wer Urkunden aufnehmen soll, muss über den Parteien stehen. Am blühendsten ist das Notariat in den Ländern, in denen es selbstständig ausgeübt wird, in Frankreich z. B. oder am Rhein. Laut der neuesten Statistik des preussischen Urkundenwesens, hat Köln, mit seinem selbständig gebliebenen Notariat, mehr als den sechsten Teil aller preussischen Notariatsgeschäfte erledigt. Auf einen Notar entfielen dort 1044·34 Geschäfte, in den übrigen Bezirken nur 716·39. Dieser Marsch des rheinischen Notariats an der Spitze ist deutlichster Beweis seiner Beliebtheit, ihr Grund aber sichtlich kein anderer als seine Selbständigkeit.“ *Weissler* pedig a *Zeitschrift d. deutschen Notarvereins* múlt havi számában következőképen: „Es ist sehr wahrscheinlich, dass die geplante Massregel eine all-

mähliche Trennung des Notariates von der Rechtsanwaltschaft anbahnen soll. In diesem Falle stände das preussische, aber auch das deutsche Notariat vor einer der wichtigsten Neuerungen. In einem wesentlichen Punkte würde die Verschiedenheit der deutschen Urkundverfassungen beseitigt und damit das hauptsächlichste Hinderniss einer Reichs-Urkundordnung, dieser dringend notwendigen Ergänzung des einheitlichen bürgerlichen Rechtes.“

*

A váltóóvási órák Bécsben az osztrák igazságügyministernek 1905. december 31-én kelt rendeletével Bécs I—IX. kerületére nézve a fizetési napon d. u. 2—6-ig, a következő két köznapra d. e. 9—d. u. 6-ig; X—XXI. kerületében pedig d. u. 2—7-ig, illetve d. e. 9—d. u. 7-ig lettek megállapítva. Más órában való bemutatás csupán a váltókötelezettnek beleegyezésével történhetik, mely az óvásban megjegyzendő. A gyakorlatban kételyek merültek fel, kit kellessen „váltókötelezett“ alatt érteni, nevezetesen péld. telepített váltóknál a telepest-e, aki váltói kötelezettségben nincs is? Annyival inkább, mert korábbi hasontárgyú rendeletek a „váltókötelezett“ helyett az „óvatolt személy“ kifejezését használták. Az alsó-ausztriai közjegyzői kamarának eziránti felterjesztésére az igazságügyministerium megerősítette a kamara azon magyarázatát, hogy váltókötelezett alatt nem a váltójogi értelemben kötelezettet, hanem azt kell érteni, aki ellen az óvás felveendő, péld. telepített váltóknál a telepest.

*

Osztrák joggyakorlat. A közj. rendt. 5. §-a értelmében a közjegyzők nem peres ügyekben a feleket hivatásszerűen képviselhetik bíróságok és más hatóságok előtt. Ebből a contrario következik, hogy a közjegyzői állással a feleknek peres ügyekben való képviselete összeférhetetlen. Az új perrendtartás 27. és 29. §-ai a felek képviseletét szabályozva, csupán ügyvédek és más meghatalmazottak között különböztetnek, 30. és 42. §-ai pedig a meghatalmazások kiállítása tekintetében a közjegyzőket ugyanazon könnyítésekben részesítik ugyan, mint az ügyvédeket, ez azonban csupán a közjegyző közhatalmának jellegének és nagyobb megbízhatóságának tett engedély azon esetekre, midőn kivételesen ép úgy, mint bárki más peres ügyben valakit képvisel, anélkül hogy ebből a hivatásszerűen ügörgött képviselet megengedhetőségére lehetne következtetni. Ennélfogva a közj. rendt. 5. §-a az új perrendtartás által sem módosítván, feleknek peres ügyekben való hivatásszerűen folytatott képviselete fegyelmi vétséget képez. (*Legfelsőbb törvényszék fegyelmi tanácsa, 1905. december 20.*)

Aki a hagyaték egyes alkatrészeit ismeri és nem állíthatja, hogy egyes hagyatéki tárgyak elhallgatva vagy eltitkolva lettek, a másik féltől nem kívánhatja a hagyatéknak esküvel megerősített kimutatását és a felfedező eskü tételét. *(Legfelsőbb törvényszék 1905. november 22.)*

A kötelesrész követelhetésének joga kizárólag személyes és a jogosított örököseire nem száll át. *(U. az 1905. január 19.)*

Az egyik házastárs törvénytelen gyermeke is az illetéksabályok értelmében a másik házastárs mostoha gyermekének tekintendő. *(Közigazgatási bíróság 1905. október 24.)*

A bélyeg alatt a szövegeknek czeruzával való előírása szabálytalanságot nem képez, ha nem igazolható, hogy a felbélyegzés az aláírás után történt. *(U. az 1905. április 11.)*

A házassági szerződésben rendelt hitbér, akár egy harmadik, akár a férj részéről történik ez, nem tekinthető ingyenes juttatásnak, hanem a hozomány szerződés szerű viszonzásának. Ennélfogva a hitbérül rendelt összeg után a szerződés megkötésekor egyáltalán nem, az esedékesség beálltával pedig sem halalesetre szóló vagyonátruházási, sem ajándékozási százalékos illeték, hanem csupán II. fokozat szerinti illeték jár. *(U. az 1906. január 16.)*

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Károly-körút 19.
Félévre . . . 6 „		

Tartalom: Az új igazságügyminister. — A váltóóvás reformja. — Az új svájci öröklési jog. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények. — Külföld.

Az új igazságügyminister.

Abból a lelkesedésből, mely az egész országot az alkotmányos élet helyreállításával eltölti és egyúttal abból a várakozásból, melyel az ország és a jogászság különösen, az új igazságügyminister, *Polónyi Géza* működése elé néz, a közjegyzői karnak is oka van a maga részét kivenni. A szakadatlan alkotmánysértések veszélyei iránt úgylis elsősorban érzékkel bíró jogászság a jogrendnek az igazságügy terén is, úgy személyi mint tárgyi kérdésekben, már-már megrendülését kezdhette tapasztalni. Most, hogy a döntő csapás az utolsó órában elhárított és a veszély elmúlt, tartózkodni akarunk recriminációktól, melyekre bőven volna oka a közjegyzői karnak is. Az új igazságügyminister által hosszú közpályáján hangoztatott elvek az alól is felmentenek, hogy a jövőre való vonatkozásban mutassunk reá közelebbről azon nagy hátrányokra, sőt veszélyekre, melyek a jogszolgáltatás biztonságát fenyegetik, ha az igazságügyi szervezet bármely részében, akár a teljes függetlenségre hivatkozott birói karban, akár pedig az előzetes jogvédelmet csupán kellő elméleti és gyakorlati szakképzettség és feltétlen megbízhatóság mellett szolgálni képes közjegyzői testületben, az állások politikai szempontokból töltenek be. Az ország